ՀԻՆԳԵՐՈՒՔ ՏԱՐԻ — Թիւ 1,518 — Գ. ՊԱԼԻՍ, ՍԵՊՏ. 24—7 ՀՈԿՏ. 1901. — 23 ՇԷՄԱԶԻ ԻՒ Ա՛Ե՛ 1319—24 ԻԼՈՒԼ 1317 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԴՐԻՆ
Բաղ Լրխալ 15 դրս. 7 Մէն.
ՏԱՐԵԿԱՆ " " "
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 ֆր.
" ՎՃԱՐՄԱՆ 18 ԻՒԼՍ. 9 ֆր.
ԱՆԴԷ. ԼԻՒԱ 119 դրս. — 20 ՖՐ. ՀԱՅ
94 1/2 դրս. — ԿԻՒՆԻՒ 55 դրս.

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԻՆԴՐԻՆ 6 Մէն.
ՎՃԱՐՄԱՆ " 3 " "
ԵՒԱՐՄԱՆ " 1 1/2 " "
ՅԱՅՏԻ ԿՆԴՐԿԱՆԻՆ 20 փառ
Նոյն պայմաններ ու գնայուն եւ Գերմանիոյ համար։
Բոլոր յատուածները մեր վրայ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱՋԻԱՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՉ ԿԱՆՑՒՆ Կ'ԴԱՒՈՒՆԱՅ

Գերմանիա, հանդարտ երեւոյթին տակ, բաւական սուր գործաւորական խնդիրներով կ'զբաղի։ Երկրագործ կամ ագարակատէր կուսակցութիւնը, գործարանատէր կամ ճարտարագործ կուսակցութիւնը, և գործաւոր—արհեստաւոր կուսակցութիւնը մնտեսական երեք մեծ և հաւասարազօր տարրերն են, որք օրուան խոշոր հոգն են իրենց այլասերուժ պահանջումներով Ներկայ դարանին մէջ, Մալոյ մէջ, և գումարումներու մէջ, որոց վերջինը, գործաւորական համաժողովն ի Լիւպէք, ամէնէն աւելի ուշադրութիւն գրաւեց։ Անգլիա, Ֆրանսա և Միացեալ Նահանգներն ալ տարբեր տարբեր աստիճաններ զբաղած են միեւնոյն մնտեսական խնդրով։

Գերմանիոյ մէջ, վերջին տարիներս, ճարտարագործ տարրն էր որ ամէնէն աւելի գործ տեսաւ։ Հողագործութիւնն ետ մնաց, բաղդատմամբ ճարտարագործութեան նորանոր նկայական յառաջդիմութիւններուն։ Գործաւորականք այս զգալի բարօրութենէն իրենց բաժինը կ'ընդունին։ Այս նշանաբանով, իրենք, խորհրդարանական օրինաւորութեան սահմանին մէջ, կուսակիցներու շատ մեծ թիւ չունեցին։ Բայց ճիշտ այս պահուս, գործադատական ատեաններուն ուրիշ պայմաններու վրայ կարեւոր ղիչումներ ընելու վիճակին մէջ չեն տեսներ իրենք զիրենք։ Բազմաթիւ բարօրութիւնն իր հակառարեալն ունեցաւ Գերմանիոյ համար։ Զանազան ճարտարութիւնք ծանր գծուարութիւններու մատնուեցան։ Գերման հրապարակէն քաշուեցան բազում քնիկ և օտար դրամագլուխներ։ Մնանկութեանց չարքին պատճառած ցնցումն հեռի է դադրելէ։ Գործարանատէր մարդը կրնապէս Ղազգրիո կացութեան մէջ է այսօր։ Գործերուն պակսիլը մի կողմէ, գործաւորներուն պահանջումները միւս կողմէ։ Եւ ի լրումն ադեղից, չատ մեծ զիջում մը եղաւ իրենց միւս հակառակորդին, հողագործ կուսակցութեան, մաքսերու զգալի բարձրացում մ'ընդունելով կառավարութեան կողմէ։ Մաքսերուն բարձրացումն ամէնէն աւելի անհանդուրժելի է ուտելեաց և ըմպելւոց վրայ։ Արդ, ուտելիքն և ըմպելիքը սուղցնել գործարին ապրուստը սուղցնել է, եւ գործաւորը, ապրուստը սղած տեսնելուն պէս, հարկաւ նորէն պիտի դիմէ գործարանատիրոջ, և աւելորդքի նոր բարձրացում պիտի պահանջէ։

Այս մաքսի խնդրոյն համար Ֆրանսայի մէջ մեծ յոյս կար որ գործութիւն յառաջ պիտի բերեր Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ միջև։ Ան այժմ անանկ բան մը չերեւիր։ Աւելի հաւանական է որ գործութիւն իսկայ Գերմանիոյ և իր հաւատարիմ դաշնակցին՝ Աւստրիոյ—Հունգարիոյ միջև։ Ցարին և Վիլհէլմ կայսեր անձնական յարաբերութիւններն անթերի եղան։ Այս պաշտօնական ձեւերու տակ խորին անհամաձայնութիւններ կրնան պարտուած ըլլալ, բայց դեռ նշանը չկայ։ Գերմանիա միայն իր հացի խնդրոյն մէջ զիջումի հակամէտ չէ, ուրիշ արտասահման խնդիրներու համար,— ինչպես Մանչուրիոյ գործը, առհասարակ Չինական հարցը, Ռուսիոյ գրեթէ ամէն ըսածին այո՛ կ'պատասխանէ Գերմանիա։ Այս ժամին Անգլիացիք ալ հիմա գժտաբութիւն չեն յարուցաներ Ռուսիոյ դէմ, որովհետեւ կրնանք ըսել թէ Չինաստանի կողմէ Ռուսիա ի'նչ որ միտքը դրած էր էապէս, կրցաւ ի գլուխ հանել, կամ այնպիսի վիճակի մը բերել որ պատեհ առթիւ իր ուզած կերպովը վերջնանայ։ Անգլիացիք իրենց հոգածութիւնը կեդրոնացուցած ըլլալ կ'թուին Հնդկաստանի մօտակայ կամ հեռակայ ասիանիներուն ապահովութեան վրայ։ Հոն թող պիտի չտան ռուսական ձեռնձգութեան,—թէպէտ քիչ մը անդին, Պարսկաստանի հիւսիսային մասին մէջ, ռուսական մնտեսական և ճարտարական ազդեցութեան հաստատումն Հնդկաստանի համար վտանգ նկատելէ դադրած են։

Գործաւորական խնդիրներուն մէջ, Անգլիա համեմատապէս ամէնէն աւելի բախտաւոր դիրք մ'ունի։ Իր գործաւոր դասեր նուազ վարակուել են ազիարհաքաղաքացի կարծիքներով, և իրենք զիրենք աւելի հաներաչս կ'ըզգան դրամատէր, գործատէր, գործարանապետ տարբերուն հետ։ Իրենց տուին գործաւորներուն օրինակն ևս բոլորան ազգերուն, բայց իրենք յոյժ չափաւորութեամբ ի կիր կ'ածնեն աշխատելու կամ չաշխատելու իրենց բնական և օրինական իրաւունքը։ Կրիմեպայի գժտութիւնը թէև ծանր բայց վաղանցիկ միջադէպ մը համարելի է, և Բալքակէղենի և երկաթուղիի բանւորներուն ահագին բանթռդները ալ ուժ հասարակ փոխադարձ ղիչումներով լմնցան վերջին ժամանակներս ,այնպէս որ բոլոր յաղողութիւնն ո'չ մէկ ո'չ միւս կողմին եղաւ։ Ընդհակառակն, Ֆրանսա աշխատութեան անխտրական և ընդհանուր դադարման խնդրովը կ'զբաղի այս պահուս։ Ղի Ֆրանսացի գործաւորներուն մէջ աւելի ծաւալած ըլլալ կ'թուի նուազ հայրենասէր, նուազ համերաչս, առաւել աշխարհաքաղաքացի ոգին։ Եւ Ֆրանսացի գործաւորներն այսպիսի տնտեսական պայքարի գաղափարէն ետ չի կեցներ տակտիկ նոյն իսկ Ամերիկայի մէջ, ուր ամէն բան, ամէն երեւոյթ հակայական է Բնութեան մէջ ալ, խելքի, ճարտարութեան արտադրութիւններուն մէջ ալ, գործադուլներուն ամէնէն հակայականը վերջացաւ դրամատէր դասուն ամենամեծ յաղթութեամբ։ Հետեւապէս, ամերիկեան պղպատաղձնք, երկաթգնէնք, իրենց պարզ թէ բաղադրեալ ձեւերուն տակ, պիտի կրնան օտարին ծախուել առաջնուան գիներով, կոտրելով անգլիական, պելժիական և գերմանական մրցումը։

*** Օրուան քաղաքական խնդիրներուն մէջ, Վիեննայի տեսակցութիւններն յաջորդեցին Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ տեղի ունեցած աւելի մեծափառ տեսակցութիւններուն, Սերպիա և Ռումանիա կ'չարունակին զբաղեցնել Աւստրիոյ և Ռուսիոյ քաղաքագէտները, Մարոք կ'երեւի թէ գոնացուցած պիտի ալ Սպանիոյ, ինչպէս տուաւ Ֆրանսայի, այսինքն՝ Մարոքի խնդրոյն հիմնական կարգադրութիւնն աւելի եռքի պիտի մնայ, մինչեւ որ չհակից Տէրութիւններուն միջեւ կարծիքի աւելի համաձայնութիւն եւ համերաշխութիւն երեւի օրին մէկը,—թէեւ այս օրերս նոր խժդժութիւն մը գործուեցաւ Մարոքի մէջ, այս անգամ Փորդուկեզի մրգէմ—Ֆրանսայի մէջ վաճառէ Ռուսոյի Դահլիճը բախտ ունեցաւ առանց ներքին տարաձայնութիւններու լմնցնելու Կղերական Միաբանութեանց խնդիրը, և Թէպէտ Հակավարչային տարերքը փորձեցին քաղաքերել Բանաձին մէջ անկարգապահութեան ինչ ինչ դիպուածները զոր ծանուցինք, բայց այս փորձն ալ Բանակին ոգին խորապէս ցնցած ըլլալ չի Թւար։ Ամէնէն աւելի չահեկան խնդիրները դարձեալ Սերոպացէն դուրս փնտռել պէտք կ'ըլլայ, որով հասարակաց մտադրութիւնը նորէն կ'դառնայ Թրանվալի վրայ, որ կ'չարունակէ ազդել Անգլիոյ ներքին կացութեան վրայ։

Այս ծրիկնեիս մէջ մէջ ալ նոր տպաւորութիւններ ունենանք Պօէրական Պատերազմին լմնցած չըլլալուն, ժանեւանդ երբ կարդացինք պաշտօնական լուրը թէ նորգնոր քանի մը զօրագունդներ եւս փութով ճամբայ կ'հանուին Անգլիայէն դէպ ի Բարեյոյս, և երբ տեսանենք Թրայի նոր խմբագրականն որով կ'համարձակի իրաւունք տալ ընդդիմադիր կուսակցապետ Մր. Աստքիդհի, որ քննադատած էր Սալիսպըրի—Զէմպըլէնեան Դահլիճին այս Պատերազմը վարելու կերպը։ Թրայ կ'ցաւի որ Դահլիճին թոյլ ընթացքին պատճառաւ չէ կարելի գուշակել թէ իրօք ե'րբ պիտի լմնայ Պատերազմը։ զի, կ'ըսէ Նախարարական մեծ «օձախոտ», «Պատերազմը լմնցած չէ ո'չ ֆոքենհամպոյ, ո'չ ալ Լբրաչէ»։ Բայց այս մասին համարձակ ըլլալով հանդերձ ընդդիմադիր կուսակցութեան միւս հատուածներուն, Մր. Աստքիդհ առնոնցմէ կ'տարբերի՝ պնդելով որ Անգլիա հարկադրուած էր մղել այս Պատերազմը, թէ իրաւունքն Անգլիոյ էր և ո'չ Պօէրներուն։ Իռլանտական խընդիրն արդէն գժտութիւն ձգած էր Ազատականներուն մէջ, Չէմպըլէնեան հատուածը բաժնելով կլաստդոնեաններէն։ Պօէր Պատերազմն ալ չէշտեցնուն հերձուածը, նոր մը բարդելով անոր վրայ։ Հիմա Լորտ Բոզպէրի և Մր. Աստքիդհ մէկ կողմ են, Սըր Հէնրի Քամբպել Պաներմէն և Սըր Ուիլեըմ Հարքորդ միւս կողմ։ Այս նոր գժտութիւնն եղաւ պատճառ որ Ազատականք երեսփոխանական ապահով աթոռ մը կորուսին ի Սկովտիա, Աբերէլէան Լէնարքի չրջանակին մէջ, իրենց 1,000 քուէի փայլուն մեծամասնութեամբ բռնած աթոռը վրայ տալով 1,500 քուէի չամչամ խիչ փոքրամասնութեամբ։ Իրր թէ այսքան հերձուած չէր բաւեր, Մր. Ասքըտիդհ այս անգամ նոր կնճիռ մը հանեց, յայտարարելով թէ այսուհետեւ Ազատականք Իռլանտացի երեսփոխաններուն խորհրդակից ու գործակից պէտք չէ ըլլան, քանի որ Իռլանտացիք այնքան անփոյթ են յարգելու Անգլիոյ Ազատականներուն հայրենասիրական ղգացումները Պօէրական Պատերազմին մէջ, և քանի որ իրենք Իռլանտացի երեսփոխանք, Մր. Ըէամբըլան նախագահութեամբ իրենց ներքին հերձուածը լմնցնելէն և վերստին մէկ կուսակցութիւն ըլլալէն ետքը, այնքան անփոյթ կ'գտնուին Ազատականաց գործակցելու։ Ձչվարտութիւնն այս է որ Անգլիոյ հանրային կարծիքը վերջերս բոլորովին պաղած է Իռլանտայի ինքնօրինութեան ծրագրէն, և փոխանակ բաժանողական, անջատողական ձգտումներու, միացուցման, կեդրոնացման միտումներն աւելի քաջալերել կ'ղգէ։ Վերջ, բոլոր Ազատականք համաձայն չեն որ Իռլանտա ինքն իրեն թողուի, և Կլատսդընեան ծրագրին այսքան բարձի թողի ըլլայ։ Հետեւապէս, գժտութեան նոր տարր մ'ալ Իռլանտական խնդրոյն այս վերջին ձեւն է։ Որով կրնանք ըսել թէ Պահպանողական Վարչութիւնը, իր բոլոր սխալներուն հակառակ, և մանաւանդ սա՛ ձախաւեր Պատերազմին հակառակ, աւելի հաւանականութիւն ունի իշխանութեան վրայ մնալու և յարատեւելու, քան Ազատականները՝ իրենց խորունկ գժտութիւնները վերջացնելու, և միացեալ, միաձոյլ կուսակցութիւն մը կազմելով վերստին իշխանութեան թեկն ածելու։

ԳԻՏԱԿԱՆ ՓՐՈՆԻԿ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՆ ԵՒ Մ'ԵՐՆ ՍԼՆ—ՊԵՒՆԱՐԻ ՀԻՒՐԱՆՈՑԸ

Ը.

Սրտաչարժ է տեսնել խեղճ գիւղացիներուն պայքարն այդ խեղ քնութեան հետ։ Եսած եմ արդէն թէ Վալէն Զուիցերիոյ աղքատ քանտոնն է։ Հողիներուն ու ձորերուն մէջ, երբէ երբեք մշակելի տեղ կայ, այն ալ յաճախ ճախճախուտ է լեռներէն իջնող անհամար գետակներուն, գետերուն պատճառաւ։ Ջուրիմարիներուն վրայ ալ գրեթէ միշտ անտառ է, ու քիչ անգամ ընդարձակ բացավայրեր կը գտնուին։ Աւելցուցէք նաեւ ձիւնակոյտերը, քարակոյտերը, որ, ժանեւանդ ձմեռն և սաստիկ անձրեւներէ վերջ, բարձունքներէն վար կ'գլորին, խորտակելով ամէն ինչ որ իրենց ճամբուն վրայ կ'գտնուի, քանդելով տուները, երբեմն ալ ամբողջ ագան մը ծածկելով իրենց տակ, պիտի ըսքանչ այդ խեղճ վալէցիներուն դժուար կեանքը։ Սակայն, հիանալի կորովով մը ապրի, անվհատ կ'կռուին ու կ'կռուին չարունակ այդ անողոք տարրերուն դէմ։ Բարեբախտաբար օտարականներու չահաբեր այցը մեծապէս նպաստած է, և Սէմպլոնի ալ մօտաւոր բացումը պիտի նպաստէ այդ չարքաշ ու խնայող գիւղացիներուն բարօրութեան։

Գիւղերը վրայ կ'հասնի։ Արեւը լեռներուն ետին անցած, իր վերջին անզօր ճառագայթներովը կ'ոսկեզօծէ ձիւնապատ կատարները։ Մութը, զով ու թափանցիկ մութ մը, ձորերու խորերէն կ'բարձրանայ, կ'լեցնէ հովիտը, կ'տարածուի անտառներուն վրայ ու լեռներու կողքէն, քիչ վերջը, նուրբ շղարշով մը բարձրարերձ գագաթներն ալ ազօտելու համար, որ պարզապէս հիանալի են մարտրող լոյսին մէջ ու չարունակ գոյն կ'փոխեն։ Ձիւներու մարզէն իջնող ու ձորին խորը փրփրացող հեզնղէն արտաչնչուած ցուրտ ու սառուցիկ օդ մը սարսուռ կուտայ քեզ։ Իրենց տաժանագին աշխատութիւններէն տուն դարձող գիւղացիներու միամիտ խօսակցութիւնն ու մանաւանդ լեռներէն իջնող պարարտ ու անոյշ նայուածքով կովերու խաղար զանգակներուն քաղցրահնչուն և միօրինակ տրնկ տանկը չգիտես ինչ գիւղական երեւոյթ մը կուտայ լեռի վերջալոյսին, ուր պահ մը երեւակայութենէ վերացած, երազներու աշխարհին մէջ կ'զգաս ինքզինքդ՝ գոհ ու երջանիկ։

Առաւօտուն կանուխ, երբ նոր արթնցեր է արեւը, երբ գոյնզգոյն ծաղիկներն իրենց գիշերուան կաղդուրումէն վերչ, աւելի վառ գոյներով կ'փայլին, լեցնելով, խնկելով ձոր ու սար իրենց անուշահամ բուրումներովը, որոց կը խառնուի անտառներու խէժոտ արտաչնչումը, երբ բացավայրերու վառ կանանչին վրայ արշալոյսին ցանած բիւրաւոր ադամանդներն իրենց ծիածանի գոյներով կ'չլացնեն աչքերը, ճամբայ կ'ելնենք դէպ ի հիւրանոց։ Մէկուկէս ժամէն կ'հասնինք Պուրկ—սէն—Բիէռ, որ, 1633 մէդր բարձրութեամբ, վերջին դիւղն է Սէն Պեռնառի ճամբուն վրայ, Հաւվէացիներէն մնացած աղբիւր մը, իր հին եկեղեցին և Ալպեան ծաղիկներու յատուկ պարտէզ մը, Էնեան, նշանակելի կ'ըսեն զայն։ Դիւղէն դուրս լեռներուն կողերը կ'մերկանան, չոճիին կ'յաջորդէ Ալպեան վարդերու Թզուկ Թուփը, որ իր չառագոյն ծաղիկներովը այնքան գեղեցիկ կերպով ու ներդաչնակօրէն կ'զեստեղուի նիհար կանանչին ու ձիւներու պսպղուն ճերմակին մէջտեղ։ Վայրի վարդի մը փչոտ ու անճոռնի այլասերութիւնը չունի Ալպերու սիրուն վարդը։ Հովիտը գաւարումներով կ'մխի միչտ լեռներու կողքին մէջ, հեռացնելով չարունակ մեր նպատակակէտը։

Վերջապէս հեռուէն, կիրճին մէջ, կ'երեւի հիւրանոցը։ Կէս օրը ժամ է։ Բաւական տեղ ձիւներու վրայէն քալելով կ'նամնինք Սէն Պեռնար, 2472 մէդր բարձրադիր կիրճի մը մէջ։ Սէն Պեռնարի հիւրանոցը, լերկ ու ըմբռնամ լեռներէ չրջապատուած, կ'գտնուի Զուիցերիոյ և Իտալիոյ սահմանին վրայ։ Հին ու հաստատուն չէնք մը որ չի համապատասխաներ երեւակայածիս։ Ո՛չ է մեր Ս. Նշանի վանքը։ Այսպէս քիչ մը յուսախաբ ներս կ'մտնենք։ Իսկոյն երիտասարդ ֆրէնչ մը սիրալիր ընդունելութիւն մ'ընելով կ'առաջնորդէ մեզ սեղանատունն, ուր միչտ սեղանը պատրաստ է, և ուր ուրիշներ արդէն կ'ճաչէին։ Վառարանին չուրջը կիսաբոլոր չարուած աթոռները սասիկ ցուրտը կ'մտանէին, զոր դողդոջուն ասիճան կ'զգայինք, մանաւանդ ճամբորդութենէն անմիջապէս վերջը։ Կարճատև սպասումէ մը ետք, սենդարտ ճաշ մը կ'ընենք, որուն ճաշացուցակը պատիւ կ'բերէ հաստատութեան։ մսի ջուրով ապուր, երկու տեսակ մսեղէն, բանջարեղէն, պանիր ու գինի ուզածիդ չափ, մաքրութիւն և կանոնաւորութիւն։ Ճաշէն վերչ կ'առաջնորդուինք սենեակ մը, որ օր մը ամբողջ մեր տրամադրութեան տակ պիտի կըլլայ մնալ, մութ ու երկար սենեակ մը ուր սակայն ամէն ինչ կատարելապէս մաքուր է։ Հարկ չկայ ըսել թէ հոն ճաշ ու սենեակ, ամէն ինչ բոլորովին ձրի է, ու եթէ այս եղանակին մէջ օր մը միայն կ'պահեն հիւրը, պատճառը սենեականերուն անքաւականութիւնն է։ Ամէն վայրկեան ճամբորդներ կ'հասնին իտալիայէն կամ Վալէէն, ու ամենուն ալ միեւնոյն սիրալիր ընդունելութիւնը, միեւնոյն զոհողութիւնը կ'ըլլայ։ Շէնքին մէջ կարելի չէ երկարատեւ մնալ, անոր ցած կամարներուն տակ առնարանի մը զովութիւնը կը չղչի։ Դուրսն արեւն աւելի տաք է։ Հիւրանոցին քով կ'տարածուի փոքրիկ սիրուն լճակ մը, որմէ անդին Իտալիա կ'կիրճերու և նեղ ձորերու մէջ անխուսափելի օդի զօրաւոր հոսանքէն պատսպարուելու համար, դէպի իտալական կողմը իջնելով, կանանչին վրայ կ'հանգչինք, ու յոգնութենէ յաղթուած պահ մը կ'մրափենք։ Երբ ընկերս զով օդէն քիչ մը անհանգիստ անկողին կ'մտնէ, ես հիւրանոցին մատուռը կ'այցելեմ։ Փոքրիկ, կոկիկ ու սիրուն մատուռ մը, հարուստ զարդաքանդակներով ու մ'չռ միաքանի մը հրազողութեան տակ։ Մատուռն ամէն տեղէ աւելի ցուրտ ըլլալով, չատով դուրս կ'ելնեմ։ Միաքանն ալ, հիւրընկալող ֆռէդը, դուրս կուգայ ու մէկ տեղ լճակին եզերքը կ'երթանք, արեւին տակ քիչ մը տաքնալու։ Երկար խօսակցութիւն մը որ կ'սկսի, միաքանն ամենայն սիրով կ'գոհացնէ հետաքրքրութիւնս, մանաւանդ երբ տեսաքրքրութիւնս, մանաւանդ երբ տեսնէ կացնելով զիս հիւրանոցին անցեալին ու ապագային, միաբանութեան կազմական կանոններուն ու գործունէութեան վրայ։

Մենծ Սէն—Պեռնարի հիւրանոցը, եռայարկ չէնք մը, Մանդուցի Ս. Պեռնարէն չինուած է 980ին, ապահովաբար արդէն գոնուած ապաստանարանի մը աւերակներուն տեղը։ Կիրճը, ուր Հռոմայեցիներն Ողիպեան տաճար մը և զինուորական կայարան մը ունէին, կ'կոչուէր Col de Mont Joux։ Հիւրանոցը մի քանի դար առաջները նորոգուած է ու այսօր բոլորովին նեղ կուգայ ճամբորդներուն, որ հաղարներով կ'հաւուռուին տարուան մը չրջանին մէջ։ Իտալացի գործաւորներ են մասնաւանդ որ գարնան Զուիցերիա կ'անցնին աշխատելու, աշնան ալ հայրենիք կ'վերադառնան իրենց խնայած տասկովը ձմեռն իրենց ընտանիքին քով անցընելու համար։ Ամէն անցորդներու գոհացում տալու համար հիւրանոցին քով ուրիչ մեծ չէնք մը կառուցանելու վրայ են, որ մէկ—երկու ամիսէն կ'աւարտի, բնականաբար աւելի նպատակայարմար և հանգստաւէտ պայմաններու մէջ։

Միաքանութիւնը կ'վերաբերի Օգոստինեան կարգին, ու վաճառուն չափ անդամներէ կ'բաղկանայ, ամենքն ալ գրեթէ վեցեր քանդրենին ու անոր եպիսկոպոսին իրաւասութեան տակ, մանաւանդ ու աւելի ծխական խնդիրներու մէջ։ Հիւրանոցին մէջ սակայն հազիւ քանի չափ միաքան և նորընծայ կ'գտնուին, ամենքն ալ երիտասարդ, նուիրուած այդ զոհողութեան գեղեցիկ ու վսեմ գործին, այդ բարձունքներուն վրայ, ուր բուքն ու քամին, ձիւնն ու սառը չուտով կ'խանգարեն իրենց առաղջութիւնը, հեռու երկրային հաճոյքներէ, վոսիորեան գեղածիծաղ ափերէ, ու օգտակար հանդիսանալու ներքին քուան հաւոզմամբ։

Ա Ն Ե Ա Ի Ա Դ Ա

ՀԱՆՐԻ ԿՐԷՎԻԼ (36)

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՑ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ ԱՌՆՈՒԱԾ

ԺԶ.

Իշխանուհին սարսռաց աղէտին ի յուշ։ Երիտասարդ բժիշկը ժանրամասնութեանց կ'սպասէր։ Տարիս Բաւոլիա հաճեցաւ ինք անձամբ անոր պատմել անցած դարձածը։ — Մէկը չիմրձնի՞ց կրակը մարել, հարցուց Ջրանսուա, նայելով Անիուդայի, որ մոխ կ'ընէր ձեռքերը ծունկին վրայ խաչաձեւ ,տրժգոյն և մտափոխ, իբր թէ տեսարանը նորէն կ'պարզուէր իր գոյ աչքերուն առջեւ։ — Զէ՛ք գիտեր ուրեմն թէ մարդուն ձեռքը չի մարեր երկնքին կրակը։ Մե՛ղք է, ըսաւ Իշխանուհին կէս փպիտով մը։ Թերեւս ալ երկնքին կրակը չէր, այլ միայն մոմերուն լոյսը, որ պատճառ տուաւ հրդեհին։ Ի'նչ ալ ըլլայ, ներկայ գտնուող խեղճ մարգիին այնքան սարսափահար էին որ ի վիճակի չէին հրաման ընդունելու և գործադրելու։ Բարձրելոյն կամքն ծո՛ւռ էր, եղբակացուց Տարիս հառաչելով։ Աստուծմէ եղաւ որ մարգու կորուստ չուենգանք։ Արդէն ամէնքս մեր յուսացած ծէն աւելի էր։ Այդ օրն էր որ Մադրիօնա իր սրունքներուն գործածութիւնը կորնցուց։

—Բուժումը թերեւս կարելի է, ըսաւ Տօրժըվալ մտածելէ ետքը։ Լրջօրէն պիտի խորհիմ ատոր վրայ։ Միաքան պիտի խօսինք, չէ՞, Մադրիօնա՛։

—Ա՛հ, Տոքտո՛ր, պոռաց Անիուդա, եթէ կարենայի՛ր Մադրիօնան բուժել։

Կեցաւ, այտերը չփոթութենէն կարմրած, վախնալով թէ չատ առաջ գացած էր։—կրցածս պիտի ընեմ ,Օրիո՛րդ, ըսաւ Տոքտորը խոնարհելով։

Մինչ Իշխանուհին կ'չտկուէր գիւղերուան համար, իր սովորութեան համաձայն խօսելով սանուհիին հետ, իր կարծիքը սապէս ամփոփեց.— Այս եղրիտասարդն իրօք չատ լաւ է, ուսած է առանց իմաստակ ըլլալու և յաւակնութիւն չունի բնաւ։

Անիուդա կարմրեցաւ քիչ մը։ Կընդամայրը չարունակեց.— Կարծեմ թէ աղէկ ձեռք ձգեցինք։ Դուն ալ, աղջկնա՛կ, չատ փոխուեցար, աղէկի դարձար։ Երանի՛ այսպէս չարունակուէր։

ԺԷ.

Պիէլովա փթթնազարդ էր համակ։ Ուռճալիր տահլեակները (dahlia), որք իրենց գոյներուն յղութիւնն ու փարթամութիւնը փոխ կուտան պարտէզներուն, պակ մը կ'թոլորէին ագնուապետական բնակարանին չուրջը։ Կարծես թաւիշէ շղթայ մ'էին։ Անիուդա կ'վազէր կ'վազվռտէր, երջանիկ, յուզուած։ Ծերուկ Տաչ կաղալով կ'հետեւէր անոր, գրեթէ կոյր, բայց միշտ հաւատարիմ ու գորովալից։ Օրիորդին տեսքը հաճոյք կ'պատճառէր բարի գիւղացիներուն որք կ'սիրէին զայն ու կ'սիրուէին անկէ։ Իվան, յատկապէս եկած, չէր կրնար յագենալ իր սիրեցեալ սիրուհիին երեսը նայելէն։ Ընտանեկան ճաչերու ատեն, Սաքսի ճերմակղէններն ու ծանր արծաթեղէնները միանգամայն պերճաշուք ու նահապետական երեւոյթ մը կուտային սպասին, որ չորս հոգիի համար դրուած էր։ Մէկ խօսքով, Պիէլովա փթթնազարդ էր յոյժ։ Մակատ, աչքին տակէն, կ'ուսումնասիրէր այս նոր սեղանակցին չարժումներն ինչպէս նաեւ դէմքին արտայայտութիւնը։ Բայց քաղելիք բան չգտաւ հոն։ Ֆրանսուա Տօրժըվալ կատարելապէս աչխարհիկ մարդ մ'էր, և կանուխէն սովրած էր անթափանցելի դէմք մը ցոյց տալ։ Անչէն կրնայ ըսել թէ ինչ կ'մտածէ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, Մակատ, որ զանազան արծանիքներ ունէր ,գործը կամ գումարն ու բարութիւնը կ'անգիտանար։ Ուստի, առաջին չաբաթէն իսկ, Ֆրանսուա Տօրժըվալի մտքին մէջ դատուեցաւ. ու դատապարտուեցաւ անխնայ։ Ծարգանքն ու քաղաքավարութիւնը չպակսեցան, բայց համակրութեան այն ամենանուրբ թելը, առանց որու տեւական ու անկեղծ բան չըլլար, միշտ կ'պակսէր այս զուտ արատքին հարեւանցի յարաբերութիւններուն մէջ։ Ի փոխարէն, Մադրիօնա, հոգւով մարմնով նուիրուած էր — իր «Օրիորդ»էն ետք անչուշտ — Ֆրանսայի Միւսիւին որ կեանքը ու զուարթութիւն բերած էր Անիուդայի նորաթողով մարմնոյն մէջ, և տրամադիր էր նմանօրինակ հրաչք մը կատարելու իրեն, Մադրիօնայի նուազ մտաղուչ մարդ չէր։ Համակերպող անտարբերութիւնը, որով Իուսք կ'կրէն ցաւն ու տառապանքը, մեծ բաժին ունի անոնց հիւանդութիւններուն անբուժելիութեան մէջ։ «—Օգնէ՛ քեզ որպէս զի երկինք ալ քեզ օգնէ» ֆրանսական առած մ'է որ մուտ գած չէ Ռուսիոյ մեծամասնութեան սահմաններէն ներս։ Պէտք եղած ժամանակ միրով կ'օգնեն իրարու, բայց ո՞վ պիտի խորհի երբեք իր անձին օգնելու։ Ձմեռը, վառարանին քով նստած կամ պառկած, և ամառը, հիւղակին առջեւ գտնուած փայտէ նստարանին վրայ, Իվան կամ Բարսղ իրենց նահատակութիւնը պիտի կրեն առանց գանգատ մը արտաբերելու։

(Շար.) Թրգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ման ջերմութեամբը ըմպաղրելով տողատկին ու ցուրտին, մինչև որ անձնայ բնութիւնը փոխէ զիրենք այդ բարձունքներէն, կամ գիւղի մը, գիւղակի մը մէջ պաշտօն մը կոչէ զիրենք խեղճ գիւղացիին քով։ Այսպէս միաբանութեան հասակաւոր անդամները վարը հովտին մէջ կ'մնակին կամ այլ և այլ տեղեր իբրև երէց կ'պաշտօնավարեն։ Բայց քանի որ ըսի թէ գիւղի մը, նոյն իսկ գիւղակի մը մէջ պաշտօնի երթալ սիրով յանձն կ'առնեն, շատեր անշուշտ պիտի մտածեն թէ այնքան զարգացած բաներ մը ըլլալու չեն։ Ի'նչ մեղքս պահեմ, ես ալ երբ առաջին անգամ տեսայ անոնց հեզահամբոյր վարքն ու կատարեալ համեստութիւնը, օրինակելի զոհողութիւնը, մտածեցի պահ մը թէ անոնք մեր վարդապետներուն եղունգն անգամ չեն արժեր։

Խօսակից տեսնելով ընկերոջս երկարատև բացակայութիւնը, հետաքրքրուեցաւ, երբ հասկցուցի թէ փոքր անհանգստութենէ մը ստիպուած անկողին մտած էր, խելոյն թէյ պատրաստել տալով բերաւ ու հոկտառակ մեր թախանձանքին ծառայեց մեզ։ Երկար ու մտերմական խօսակցութենէ մը վերջ, այցելեցինք մատենադարանն ու թանգարանը, բաւական ճոխ, մանաւանդ առաջինը։ Աստուածաբանական ու իմաստասիրական երկերու քով կ'գտնուէին գիտական մեծահատոր երկեր ալ, գրեթէ ամէն ճիւղի վերաբերող։ Թանգարանին մէջ հին դրամներու մասն ամէնէն ճոխն է, սակայն զարմանալի է որ Նաբոլէոնի անցքէն հետք մ'անգամ չկայ։ Վանքին մէջ յիշատակարան մը կայ միայն որ այդ անցքը կ'յիշէ, միայն այսքան։ Այս այցելութենէն ետք, ընկերոջս հետ կրկին անգամ դուրս կ'ելնեմ, ճաշին եղբրքը նորէն արևէն տաքնալու։ Արդարև հոս չմսելու համար հարկաւոր է հաստ վերարկու, ինչ որ չունէինք, քանի որ մեր ուղեգոյքը մեր հետ չէր։

Անշուշտ զարմացար, սիրելի ընթերցող, որ մինչև հիմա բնաւ Սէն Պեռնարի շուն չտեսար, զոր հարկաւ կ'երևակայես տակառիկ մը վզէն կախուած։ Կարդացած կամ լսած ես անշուշտ պատմութիւնը նշանաւոր Պառիին, որ այնքան կեանքեր փրկած է։ Խօսի'նք քիչ մ'ալ Պառիի յաջորդներուն վրայ, մանաւանդ որ անմոռանալի յիշատակ մը թողած են անոնք ինծ։ Ցաւլժանդամ, խոշոր ու գեղեցիկ կենդանիներ Սէն Պեռնարի շուները, թուով եօթը, ամէնքն ալ իրարմէ սիրուն, ամէնքն ալ իրարմէ հումկու։ Իրենց խելացի ու պատկառելի նայուածքին մէջ կ'կարդաս իրենց արժանիքն ու համբաւը։ Կորովի վզերնին մ'ունին ու կամարներու տակէն անցած ատենին կարծես թէ անձնաւորութիւններ են որ կ'անցնին։ Հակառակ իրենց խրոխտ ու ցուրտ բնաւորութեան, բաւական մարդամօտ են, ազատ համարձակ կ'շրջին, կարելի է շոյել զանոնք։ Հիանալի են երբ եօթը մէկտեղ իրարու հետ կ'խաղան։ Ուրիշ տեղեր ալ այդ շուներէն տեսած էի, սակայն առանց կայտառութիւնը, խաղրութիւնն և ոյժը չունէին։ Եկաւ տես որ այդ հանդարտութիւնն երկարատև չեղաւ։ Երբ վերջին անգամ, երեկոյեան դէմ, ճաշին եղբրքը կ'գտնուէինք, քիչ մ'անդին անոնցմէ երկուքը կ'խաղային իրարու հետ։ Ինչպէս եղաւ յանկարծ հաչելով վրաս ինկան ու տաբատիս մէկ սրունքը պատառ պատառ ըրելէ վերջ ինքնին հեռացան։ Բարեբախտաբար շատ թեթև երկու վէրքեր միայն թողուցին ծունկիս վրայ, ինչ որ սակայն բնաւ արգելք չեղաւ յաջորդ վերելքներուս։ Առով մէկտեղ խղճալի վիճակի մը մէջ էի։ Որքան որ ալ պահ մը վախցուցին զիս և ընկերս, — քաջութիւն ծախելու հարկ չկայ երբ երկու ահագին գազաններ յանկարծակի վրադ կ'իյնան — և վնասեցին զիս, չկրցի վայրկեան մ'իսկ դադրիլ սիրելէ այդ գեղեցիկ կենդանիները, զորս դիտել մեծագոյն հաճոյքս էր։ Ուրիշնաև փոխնորդ հագուստ չունէինք քովերնիս, Միաբանութենէն տաբատ մը բերուելով, խնդիրս կարել տուին։ Որքա'ն մեծ եղաւ զարմանքնիս, երբ յաջորդ առաւօտ, կիւրակէ առաւօտ մը, տաբատը ետ եկաւ դերձակ Փաէարի մը կողմէ կարկտուած, հաւատացէք որ քաղքին դերձակ մը իրմէ աւելի լաւ պիտի չը կրնար այդ ծուիկներուն մէջէն ելնել, այնպէս որ մօտէն պէտք է նայիլ նշմարելու համար։ Շատ քիչ անգամ այդ տեսակ դէպքեր կ'պատահին եղեր, այն ալ միեւնոյն շան կողմէ միայն, որ աւելի հագուստ պատռելու քան վիրաւորելու հակամէտ է եղեր, ինչ որ ալ ըլլայ, փափաքելի չէ բնաւ։ Սաստկաշունչ եղանակին, աշունէն մինչև գարուն, երբ ճամբաները ձիւնով ծածկուին, այդ քաղաքի շուները միաբանի մը առաջէն ինկած կ'առաջնորդեն զայն ու կ'հսկեն անոր կեանքին, ձիւնակոյտերու սպառնալիքին մատնուած ուրիշ կեանքեր փրկելու համար։ Արուներն և ասոնցմէ ալ զօրաւորագոյններն են որ այդ պատիւին կ'արժանանան։ Հանդիսաւոր պատարագէն վերջ, որուն ոչ—հանդիսաւորապէս ներկայ կ'ըլլանք, մանաւանդ սաստիկ ցուրտէն գրեթէ դողալով, ճաշեցինք ու հրաժեշտ տուինք Սէն–Պեռնարի, բոլորովին գոհ ու երախտապարտ։

Մ. Ն. ՌՍԱԴԻԷՑ

ԲԱՂԱԲԱՅԱՆՔ

ՄԷՏԻԼԻԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ.— Ծովը կորսուած Անգլիացւոց.—Հեռագիր Լորտ Քիչնէրի.—Բրետորիա Հոկտ. 2.—«Ինչպէս երէկի հեռագրիս մէջ համառօտիւ ծանուցի, Պօէր զօրավար Տըլարէյ Սեպտ. 30ի գիշերն յանկարծ յարձակեցաւ 1000 հոգւով և մեծաւ ուժգնութեամբ անգլիացի գնդապետ Բէքվիցի բանակատեղին վրայ։ Կռիւն երկու ժամէն աւելի տևեց, և ի վերջոյ թշնամին հոս մղուեցաւ բազում կորուստներով։ Բայց կ'ցաւիմ ըսելու թէ մեր կորուստներն ալ խիստ ծանր եղան — մէկ սպայ սպաննուած, և մին վտանգաւոր կերպով վիրաւորուած, որ յետոյ մեռաւ, նաև 11 սպայ սաստկապէս վիրաւորուած, և 3 սպայ թեթևապէս վիրաւորուած, 30 զինուոր վտանգաւոր կերպով վիրաւորուած, 42 զինուոր սաստկապէս վիրաւորուած, 26 զինուոր թեթևապէս վիրաւորուած։ Բոլոր վիրաւորները Ռուստէնպուրկ փոխադրուեցան, ուր կ'դարմանուին։ Վերոյիշեալներէն զատ 40ի չափ վիրաւորք եւս ճակատամարտի դաշտին վրայ կ'մնան և Ռուստէնպուրկ պիտի փոխադրուին։ Ամէնուն ալ անունները զատ զատ պիտի հեռագրեմ։ Գնդապետ Բէքվից, որ երկու տեղէ թեթևապէս վիրաւորուած է, կ'տեղեկագրէ թէ բոլոր անգլիացի սպայք և զինուորք վերջին աստիճան քաջութիւն ցոյց տուին։

''ԼՈՐՏ ՔԻՉՆԷՐ,,

—Պօէր սպաննուածներուն մէջ կայ հրամանատար Տուբիաս Պօշոֆ՝ համբաւաւոր պետը պօէր լրտես զօրաց, որք ամենքն ալ շատ վարժ մարդիկ են և գլխաւորաբար օտարազգիներէ կ'բաղկանան։ Վիրաւորուած է նաև պօէր հրամանատար Ուոլմոլդէն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՔՍԵՐՆ ԵՒ ՄԱՃԱՌՍՏԱՆ.—Մաճառ վարչապետ Մ. Սէլ, Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսին հետ համախորհուրդ, իմացուց գերման կառավարութեան թէ Մաճառստան չի կրնար Գերմանիոյ հետ առևտրական նոր դաշնագրութիւն կնքել գերման մաքսերուն արդի ծրագրին հիման վրայ, յայտարարելով որ եթէ այդ ծրագիր գործադրուի, Գերմանիա զրկած կ'ըլլայ իր հրապարակները մաճառական արտադրութեանց դէմ, և Մաճառստան ալ իր հրապարակները պիտի գոցէ Գերմանիոյ դէմ։ Բաց աստի, Մ. Սէլ հասկցուց գերման կառավարութեան որ Մաճառստան իր սահմանագլուխները պիտի չգոցէ միայն գերման արտադրութեանց դէմ, այլ պալքանեան երկիրներէ եկած վաճառքներուն դէմ ալ, աւստրօմաճառ հրապարակին վրայ ամէն մրցում ջնջելու նպատակաւ։ Այս կերպով Գերմանիա իր պալքանեան յաճախորդներն ալ պիտի կորսնցնէ, և մաքսային այս սեղմումներ տարբեր հետևութիւններ ալ պիտի ունենան, այսինքն պալքանեան երկիրներ՝ որոց վրայ ազդեցութիւն բանեցնել կ'ուզէ Գերմանիա, Ռուսիոյ կողմը պիտի հակին աւելի, որուն արդէն միտում կ'ցուցնեն այժմէն։ Գերմանք գոնէ իրենց մաճառ զինակցէն այսքան կորուսկ լեղուի չէին սպասեր, և եթէ ասոր վրայ աւելցնենք Ռուսիոյ և Իտալիոյ նոյնօրինակ սպառնալիքները, և նոյն իսկ Գերմանիոյ մէջ դժգոհներուն սպառնալիքները, կրնանք ենթադրել թէ վարչապետ ֆոն Պիւլով պիտի գտնուի շատ դժուարին կացութեան մը մէջ։ Աւստրիա առանց Մաճառստանի հաւանութեան չի կրնար առևտրական դաշնագրութիւն կնքել. առևտրական խնդիրներու մէջ Մաճառստանի ձայնը միշտ գերակշիռ եղած է։ Վիեննայի թերթերէն ոմանք եւս ոյժ կուտան Մ. Սէլի յայտարարութեանց, յարելով թէ Պիզմարք երբեմն իր ամենակարողութեամբ ամէն բան կ'ընէր, Աւստրիոյ դէմ մաքսային պատերազմ հրատարակելով հանդերձ, կ'պարտաւորէր զայն զինակցութիւն կնքել Գերմանիոյ հետ, բայց հիմա այդ բաներուն ժամանակն անցած է, և Աւստրիա—Մաճառստան իր կենսական շահերը չի կրնար բնաւ զոհել իր զինակցին հաճոյ ըլլալու համար, քանի որ զինակցութիւնն հաւասար ընդ հաւասարի է։

ԴՈՐԾԵՐԸ ԴԱՆՈՒԲԻ ՄԷՋ.—Ռումանիոյ Կարոլ Թագաւորը Վիեննայի մէջ կեցաւ անցեալ օր այցելութիւն տալու համար Ֆրանց Յովսէփ կայսեր, զոր տեսած չէր իր առաջին ճամբորդութեան միջոցին։ Կ'ըսուի թէ Ռումանիա Դանուբէն վերջ պիտի ընդունի Յունաստանի Թագաւորն և այս ինք ամէնք պիտի հրժայ հաստատելու համար այն համաձայնութիւնը որ կընքուեցաւ Ապպազիայի մէջ Ռումանիոյ և Յունաստանի միջև Աւստրիոյ հովանաւորութեան ներքև։

ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ ՕՏԱՐՆԵՐՈՒՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Դանճէրէ հետևեալը կը հեռագրեն առ Թայմզ.—«Ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ ի Ֆէս։ Բորդուկէզ հպատակ մը, որ նոր գացած էր Ֆէս, և արաբերէն խօսիլ չէր գիտեր, դժբախտաբար տեղական դամբարանի մը դրան մօտեցաւ։ Արտաքուստ նշան չկար թէ մուտքն արգիլուած է քրիստոնէից։ Մահմետական մը պոռաց անոր ետևէն որ այդ մանուոր փողոցէն չերթայ, բայց արաբերէն չը հասկնալով, Բորդուկէզը չկեցաւ։ Մէկ վայրկեան վերջ մոլեռանդ ամբոխ մը պաշարեց զայն, որ սոսկալի կերպով խոշտանգուեցաւ, այնպէս որ յայտնի չէ թէ պիտի ապաքինի թէ ոչ։ Խեղճին երեսին մորթն ու մազերը խուեր մասն առնելի կերպով վիրաւորուած են, և երբ օգնութեան փութացին իրեն, արդէն արիւնլուայ վիճակի մէջ էր։ Կ'յիշուի թէ անցեալ տարի ալ Ֆէսի փողոցներուն մէջ Ամերիկացի հպատակ մը մեռցուցին։ Մարոքի հիւսիսային մասերն անապահով են օտարներուն համար, և բնիկները կատաղի ընթացք մը կ'բռնեն միշտ անոնց դէմ և անցեալ տարի Ամերիկացիին սպանութեան գրեթէ անպատիժ մնալը տեսակ մը քաջալեր եղաւ անոնց։

—Դանճէրի կառավարիչը Դարբիա գնաց, Դանճէրէն 20 մղոն հեռի, իր իրաւասութեան տակ գտնուած ցեղերուն տուրքերն հաւաքելու համար։ Բայց բնակիչք գիւղերը քաշուեցան և կառավարիչը բան մը չէ կրցած ընել, ո'չ մարդու երես տեսած և ոչ տուրք կրցած է հաւաքել։

—Մինչ այս մինչ այն, Մարոքի էմիրը կ'զբաղի իր մայրաքաղաքին Մարաքէշի մէջ բարեկարգութիւններով։ Տարակոյս չկայ որ էմիրն իր ժողովուրդին վիճակը բարուքելու կ'աշխատի անկեղծօրէն, բայց Մարոքի պէս երկրի մը մէջ բարեկարգութիւն մտցնելն էմիրին բարի կամեցողութենէն աւելի բան մը կ'պահանջէ։ Հետևաբար չի կարծուիր որ բարենորոգմանց ծրագրին յաջողութիւն գտնէ ներկայ տարրերով։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ.—Ընդդիմադիր մամուլը վերջերս իր սովորական աղաղակը սկսած է բարձրացնել դահլիճին դէմ։ Երթալով կ'մեծնայ աղաղակը, որուն պատճառ տուած է զօրավար Տավոլի պաշտօնանկութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի Խորհուրդին նախագահութենէն։ Զօրավար Տավոլ ամէնուն յարգանքն ու համակրութիւնը կ'վայլէ Ֆրանսայի մէջ, հետևաբար դահլիճին որոշումն ընդհանուր ցաւ և զայրոյթ յառաջ բերած է, մանաւանդ որ դահլիճը կանխաւ զօրավարին չէ զեկուցեր իրեն մասին տրուած որոշումը, և ինչպէս կ'գրէինք մեր շաբաթ աւուր թուով, լրագիրներէն իմացեր է իր պաշտօնանկութիւնը։ Նոյն Խորհուրդին կարևոր անդամներէն զօրավարք Լըպըլէն տը Տիօն և Լա Վէօվ իսկոյն հրաժարական տուին իրենց դժգոհութիւնն յայտնելու համար։ Երկուքն ալ կ'յայտարարեն թէ զօրավար Տավոլի արժանիքն ունեցող մարդու մը դահլիճը տարբեր վարմունք պէտք էր ցոյց տար։ Զօրավար Տավոլ Պատուոյ Լէգէոնի աստիճանաբաշխութեան առթիւ դահլիճին հակառակ կարծիք գտնուեր է, հակառակեր է այդ աստիճանին անխտրաբար տրուելուն, Լիւս — Սավիս կամս և Տէրուլէտը նոյն աստիճանէն զրկելու առաջարկութեան հակառակեր է, ևն. ևն.։ Իր յաջորդ զօրավար Ֆլօրանդէնի համար ալ կ'ըսուի թէ զօրավար Տավոլի խիստ ընթացքին պիտի հետևի, մնչեր է թէ ինք ալ ներկայ ըլլայ Նախարարաց Խորհուրդին երբ Պատուոյ Լէգէոնի աստիճան մը բաշխելու խնդիր ըլլայ, և Խորհուրդին ժամանակ տրուի երկարօրէն մտածելու թէ արժանի՞ է այն որուն այդ աստիճանը կ'տրուի։ Բայց վճռաբանութիւնը հրատարակուած չէ դեռ, և կ'սպասուի որ, երբ Խորհրդարանին նիստերն սկսին, զանազան խիստ հարցապնդումներ ուղղուին դահլիճին՝ այս և ուրիշ կարևոր խնդիրներու վրայ։

ԵՐԿԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴՈԼՍԹՈՅ.—Ռուս մեծանուն լրագրանը թէ՝ քաղաքակրթութեան, թէ խաղաղութեան և թէ Ռուսիոյ ներքին կացութեան հետևանօք աղետաբեր կ'գտնէ ֆրանքօռուս զինակցութիւնը, որմէ ռուս հասարակ ժողովուրդը տեղեկութիւն անգամ չունի, կ'ըսէ։

ԻՏԱԼԱ բերդին պօէրական յարձակման միջոցին, Պօէրներուն կորուստը 500 կ'հաշուուի։ Կռիւը 19 ժամ տևեց։ Լուի Պօթա, Կրօպլար, Էմմէթ, Տանհաուզըր, Օբբէրման, Շօլց և Բոդկիզըր պօէր հրամանատարք ներկայ էին յարձակման։ Օբբէրման, Շօլց և Բոդկիզըր սպաննուեցան։

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Քանի մը պանքաներ ընկերվարական տեղեկութիւններ կը հրատարակեն իրենց կացութեան մասին, հասարակաց կարծիքն հանդարտեցնելու համար վերջին նոր սնանկութեան տագնապներուն առթիւ յուզուածէն։ Լրագիրները կ'պահանջեն որ բոլոր պանքաներն ու վարկի տուներն այսուհետև կառավարութեան դիմեն արտօնութիւն ձեռք բերելու համար, որպէս զի անոնց պատասխանատուութիւնն ու ի հարկին դրամները վճարելու կարողութիւնն երաշխաւորուին։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՖՐԱՆՍԱ.—Ֆրանսայի մէջ կան 152 արական և 1,511 իգական միաբանութիւններ. ասոնցմէ 5 արական և 905 իգական միաբանութիւնք արդէն նոր օրէնքէն առաջ կառավարութեան գիտնալով արտօնութիւն առած էին, թէև պարտաւոր էին նոր դիմում ալ ընել օրէնքին հրատարակութենէն վերջ։ 147 արական և 606 իգական ոչ—արտօնեալ միաբանութիւնք 2,010 արական և 2,282 իգական հաստատութիւններ ունին։ Արտօնեալ միաբանութիւնք 1,276 արական և 272 իգական հաստատութիւնք ունին՝ որք ըստ օրէնի վաւերացուած չեն, հետևաբար ընդ ամէնն կան 4,293 հաստատութիւնք, որք պէտք է արտօնուին Խորհրդարանին կողմէ, և 12,176 հաստատութիւնք որք պէտք է արտօնուին Պետական Խորհրդոյ կողմէն։ Արդ, 1740 արական և 1,227 իգական հաստատութիւնք աղերսագիր տուած են Խորհրդարանէն արտօնութիւն ձեռք բերելու համար, մինչ 39 արական և 2,135 իգական հաստատութիւնք աղերսագիր տուած են Պետական Խորհրդոյ։ Ուստի կ'մնան 11,327 հաստատութիւնք որք աղերսագիր տուած չեն։ Աղերսարկուներուն մէջ կան Սէն Վէնսան տը Բօլի մայրապետներուն 1045 հաստատութիւնները, և 1,352 ուրիշ իգական հաստատութիւններ։ Երկսեռ միաբանութիւններէն մէկ քանին Սպանիա գացին։

—Վերոյիշեալներէն զատ արական 6 և իգական 112 միաբանութիւնք եւս դիմում ըրած են կառավարութեան։

ԱՆԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ.— Թէև Զարին այցելութեան առթիւ, սկիզբէն մինչև վերջը, ֆրանսական բանակն անսովոր հաւատարմութեամբ իր սպայից կամքը կատարեց, և մօսկով հիւրերուն հիացումը գրգռեց, սակայն Տէգա մասնաւոր յօդուածով մը ի վեր կ'հանէ կարգ մը անկարգապահական դէպքեր, որք վերջին ռազմափորձերուն ժամանակ տեղի ունեցեր են։ Բարիզեան մեծ թերթը մասնաւոր դէպքերն յիշատակելէ վերջ, կ'հետևցնէ.— «Ուրեմն բոլորովին ճիշդ չէ այն կարծիքը թէ ֆրանսական Բանակը զերծ մնացած է վերջին ժամանակաց կուսակցական խժորներէն։» Պատերազմական Նախարար զօրավար Անտրէ կ'մեղադրուի թէ սպաներուն արժէքը կ'կոտրէ պարզ զօրականներուն քով, ևն. ևն.։

ՊԷՐԿԷՆԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ.— Մէջբերումն Ցէշտոդկորան.— Պէրկէն հիւսիսային Հոլանտայի քաղաքներէն մին է, որուն մօտ 1799 Սեպտ. 19ին տեղի ունեցաւ մեծ ճակատամարտ մը անգլեռուս զօրաց՝ որոց կ'հրամայէր Եորքի դուքսը, և ֆրանսացի զօրաց միջև։ Անգլեռուսք չարաչար յաղթուեցան և բազում վիրաւորներէ զատ, ճակատամարտի դաշտին վրայ թողուցին հարիւրաւոր դիակներ։ Այս տխուր դէպքին հարիւրամեակին առթիւ, յիշատակարան մը կանգնուեցաւ վերջերս Վան Ռէնէն ընտանիքին կողմէ ռուս կառավարութեան նուիրուած մէկ գետնին վրայ, և որուն բացումն ալ անցեալ օր կատարուեցաւ ի ներկայութեան ռուս, անգլիացի, ֆրանսացի և հոլանտացի սպայից և Լա Հէի զինուորական կցորդներուն։ Բացման կրօնական արարողութիւնը կատարեցին ռուս աւագերէց Զմիրնով և ռուս սարկաւագ Տիաքով։ Ռուսական, ֆրանսական և անգլիական ազգային երգերէն վերջ, աւագերէցն օծեց յիշատակարանն յունական եկեղեցւոյն ծէսերուն համաձայն, և ապա ռուս զինուորական կցորդը պսակ մը դրաւ ի յիշատակ սպանելոց, յանուն ռուս կառավարութեան շնորհակալութիւն յայտնելով նուիրատու Վան Ռէնէն ընտանիքին։ Անգլիացի և ֆրանսացի զինուորական կցորդներն ալ պսակներ դրին։ Ի վերջոյ 24 կաղամախիներ տնկուեցան յիշատակարանին շուրջ, որուն պատուանդանը ռուսական կրանիդէ շինուած է, և գագաթն ալ կը բարձրանայ սպիտակ մարմարինէ ռուսական խաչը։ Մ. Վան Ռէնէն ապա հացկերոյթ մը տուաւ, և առաջին բաժակը պարպուեցաւ Զարին կենաց։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԼԻՍՊՈՆ, 5 Հոկտ.—Փոխադրանաւ մը մեկնեցաւ այս տեղէն՝ 848 զինուոր և սպայ տանելով Լուրէնսօ— Մարքուէս, Թրանսվալի սահմանակից Փորդուկէզ գաղթավայրը։ Փորդուկալի թագաւորը ներկայ էր զօրաց մեկնումին։ Թրանսվալի սահմանագլխին վրայ պիտի շարուին այս զօրքեր, արդէն հոն գտնուող զօրքերուն հետ պաշտպանելու համար Փորդուկէզ հողը Պօէր հրոսախմբին արշաւանքներուն և ասպատակութիւններուն դէմ։

—**ՊԷԼԿՐԱՏ.**—Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տանէվ, որ ի Վիեննա Կոլուխովսքի կոմսին հետ տեսակցած էր առջի օրը, Սօֆիա դարձին Պելկրատէ անցաւ, և Սերպիոյ վարչապետին ու արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսնուեցաւ։ Սերպիոյ թագաւորն ու թագուհին հացկերոյթ տուին ի պատիւ պուլկար հիւրին։

—Շատ մը սերպ ուսուցիչներ կիրակի (երէկ) Սօֆիա կ'երթան յայցելութիւն պուլկար ուսուցիչներուն, իբրև քաղաքավարական ցոյց մը երկսեռաւք։

ԼՈՆՏՈՆ. — Քէյփթաունէ կ'հեռագրուի թէ Պօէրներուն յարձակման դէմ զգոյշ գտնուելու համար, քաղաքին մօտակայ ամրոցները նոր պահապաններ դրուեցան, և ծովային զօրքեր ցամաք հանուեցան այս նպատակաւ։ Բարեյուսոյ գաղութին մէջ մանր մունր կռիւներ անպակաս են Պօէրներուն հետ։

—Էտուարտ թագաւորին վօգացան անցած է գրեթէ։ Երէկ կառքով պըտոյտ ըրաւ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Բամպակեղէնի 30,000 բանուորներ այս Բշ. (այսօր) պիտի դադրին աշխատելէ։ Թոշակի յաւելում կ'պահանջեն։

ՆԱՓՈԼԻ.—Այսօր ժանտախտի դէպք չեղաւ։

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Վաճառաբարձ կառախումբ մը գծէն դուրս ելնելով, 14 վակոն խորտակեցան։ Մէկ հոգի մեռած, երեք վիրաւորուած։

ԲԱՐԻԶ.—Մրրիկ մը ահագին վնասներ պատճառեց Սարտինիոյ մէջ։

ԼԱՀԷ.—Թրանսվալի քաղաքական ներկայացուցիչ Տքդ. Լէյտս այս անդ եկաւ, և Թրանսվալի ու Օրանժի պատուիրակներուն՝ Մ. Վոլմարանսի և Մ. Ֆիշըրի հետ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ՄՐ. ՔԱՐՆԷԿԻԻ.—Մր. Քարնէկի նամակ մը գրելով Կլասքոյի Արհեստագիտական Կրթարանին տնօրէնութեան, կ'յայտարարէ թէ տեսնելով որ Կրթարանին պէտք ըլլալիք 150,000 ոսկիին դրամագլխէն 100,000ը պատրաստ է, 25 հազար ոսկիներն ի'նք պիտի տայ, եթէ մնացեալ 25,000ը փութով հանգանակուի։

ՍԻՐԱՅԻՆ ՏՐԱՄՆԵՐ Ի ԲԱՐԻԶ.—Աւտան անուն ասուեգործ մը իր նշանածին՝ Օր. Լանդօնի հետ Մօռժ Օսէի Դարբնոցապետին թատերական ներկայացումէն վերջ սրճարան մը գնաց։ Երբ խմելու վրայ էին, անկիւնը տեսան մարդ մը, որ աչքերը տնկած իրենց կ'նայէր։ Օր. Լանդօնի նախկին սիրահարն էր այն, զոր լքած էր ասուեգործն առնելու համար։ Լքեալ մարդը աղատ ու անպիտան երիտասարդ մ'էր։ Աւտան և աղջիկը քիչ մը զովանալէ վերջ սրճարանէն դուրս ելան դարձեալ թատրոն երթալու համար, առանց կարևորութիւն տալու յուսախաբ սիրահարին սևսեփ ակնարկներուն։ Թատրոնաեղէն վերջ տուն դառնալու միջոցին, մութ փողոցի մը մէջ Աւտանի դէմն ելաւ այս մարդը, որ յանկարծ կրակ ըրաւ և գնտակը մտաւ խեղճ Աւտանի աջ կուշտը։ Երկրորդ գնտակը փոքրիկ պանդոկի մը պատուհանին զարնուելով, սենեակին մէջ քնացող մարդուն աղաղակին վրայ սոսկում տիրեց, բայց չարագործը փախած էր արդէն։

—Սիրոյ և Նախանձու ուրիշ տռամ մը տեղի ունեցաւ Լինեի քաղաքին մէջ։ Բարիզցի առևտրական ճամբորդ մը սպաննուեցաւ իր նախկին սիրուհին կողմէ։ Տուժ գեղանի և մանկամարդ կնոջ մը հետ ճաշարանի մը մէջ կ'գտնուէր երբ ներս մտաւ իր աղջիկ ճամբած տարփուհին։ Տուժ փորձեց փախչիլ, բայց կատաղի կինը ռեվոլվէր ի ձեռին անոր ետևէն ինկաւ, և շատ մօտէն երկու գնտակ պարպեց, գնտակներէն մին մարդուն սիրտը ծակեց և միւսը մտաւ աջ թոքին մէջ։ Ոճրագործ կինը ձերբակալուելով ժամանակ չունեցաւ վրէժ լուծելու իր գեղանի մրցակիցէն։

ԿԵՂԾ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆԸ.— Անցեալ շաբթու Պերլինի Եղեռնադատ Ատեանին առջև ելաւ տարօրինակ խարդախութեան մը դատը։ Անտոն Բֆլուկէր, 28 տարեկան, ծնեալ ի Քէօֆուրդ, տարուոյս սկիզբները լրագրի մը մէջ ազդ մը կարդաց թէ բարձրաստիճան ազնուական մը ի Լիւցէրն (Զուիցերիա) կ'փափաքէր երիտասարդ մը որդեգրել։ Գնաց ներկայացաւ և ընդունուեցաւ «ազնուական»ին կողմէ։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ եւրոպացի հին ազնուական ընտանիքներուն մէջ երիտասարդ մը որդեգրելու փափաքն ո'չ այնքան մարդասիրական շարժառիթներէ կը կ'ելլէ որքան վատնիչ ազնուականի մը պատարկ քսակը լեցնելու գաղտնի փափաքէն։ Այս պարագային մէջ ալ այսպէս եղած է։ Անտոն Բֆլուկէր անկուտիին մէկն էր, և միր «ազնուական»ը բնաւ իրեն նպաստաւոր բան մը չէր գտներ Անտոնի մէջ։ Ուստի «ազնուական»ին միջնորդը տարաւ Անտոնն ուրիշ մարդու մը, որ իբր թէ առաջինին պէս «ազնուական» մ'էր, և կ'կոչուէր Դուքս Ֆրանչէսքօ Բարրոսիօլատի Պրինցա, որ յայտարարեց թէ իրաւունք պիտի տայ իրեն կրելու Դուքս տը Սիւանօ անունը, եթէ Անտոն 4,000 անգլ. ոսկի կարենար տալ իրեն, այնուհետև կ'մնար միայն Իտալիոյ թագաւորին արտօնութիւն առնել այդ տիտղոսն իրեն փոխանցելու համար։ Ասոր վրայ Բֆլուկէր Պերլին դարձաւ, ապագայ դուքսի մը երազներով լեցուն, միայն թէ այդ 4000 ոսկին ճարելու հնարքն ալ պէտք էր գտնել։ Խորհեցաւ թէ կրնար կարգուիլ հարուստ կնոջ մը հետ, և այս նպատակաւ գնաց գտաւ Շարլօտէնպուրկ աւանին ամուսնական գործակալները՝ որ համբաւաւոր են այս տեսակ ամուսնութիւններ կնքելու դիւրութիւններուն համար։ Անտոն այցաքարտեր, գրի թուղթ և պահարաններ գնեց՝ դքսական զինանշանով և պաճուճանքով զարդարուած, անշուշտ ապառիկ, որովհետև կանխիկ դրամ չունէր, և այս կերպով ինքզինքն ընդունել տուաւ Պերլինի պատուաւոր և հարուստ մէկ թաղին բարձր պանդոկին մէջ, ուր կային առատօրէն դրամի տէր տիկիններ՝ կարգուելու կազմ և պատրաստ։ Անտարակոյս պիտի յաջողէր հոս, որովհետև իր մեծագոյն տիտղոս— դուքս տը Սիւանօ— մեծ ազդեցութիւն ըրած էր, բայց վարուելու կերպերուն և լաւ խօսելու ճարտարութեան մէջ գործած ահագին սխալները դուքսի մը վայելուչ չէին նկատուեր։ Պէտք է գիտնալ թէ գեղջուկն Անտոն Բֆլուկէր կանոնաւոր դպրոց ալ յաճախած չէր, իր տարիներն հոս ու հոն սպասաւորութեամբ անցուցած էր, եթէ դուրսէն վարպետութիւն մ'ունէր, այն ալ քաջ լողալ գիտնալն էր։ Մինչ այս մինչ այն, Բֆլուկէր այդ «պատրաստ տիկիններուն» աչքը մտնելու ուրիշ ճամբաներ փորձեց։ Իր միտքն հասկցուց մասնաւոր գրագրի մը, որ նոյն պանդոկը կ'գտնուէր, յուսալով թէ կարող պիտի ըլլայ անոր ձեռքէն քիչ մը դրամ առնել, իր ապագայ կնոջ հարստութենէն շլացնելով զայն։ Բայց այս գրագիրն ալ անկուտիին մէկն էր, ինչպէս այս միջոցին Գերմանիոյ մէջ անկուտութիւնն ընդհանուր է, քանի որ պանքաները կ'սնանկանան, մեծ գործարանները չեն բաներ, և տրամադրելի գրագիրներն ու միջնորդները ձեռքերնին ծոցերնին դրած հոս կ'կլլեն։ Ահա այս պարագաներուն մէջ ձերբակալուեցաւ Անտոն, երբ բանակցութեան մտած էր արդէն Միւնիխցի հարուստ Պառոնուհիի մը հետ, որ 400,000 անգլ. ոսկիի հարստութիւն ունէր։ Իր վրայէն գտնուեցան միայն քանի մը տուներ գերմանական վճռականութեան, և պանդոկապետին հաշուեցոյցը։ Ընդհանուր դատախազը «վատթար խաբեբայ» անուանեց զայն իր պահանջման ճառին մէջ։ Անտոնի փաստաբանը ջանաց անոր պատիժը թեթևցնել, սա հանճարեղ առարկութեամբ թէ ընդհանուր դատախազին կողմէ Անտոնի տրուած «վատթար խաբեբայ» տիտղոսը չափազանց պատիւ մ'է Անտոնին, որովհետև Անտոն անխելքին մէկն է, աւելի զարմանալի է անհաւատալի միամտութիւնն անոնց, այր թէ կին, որք յարաբերութեան մէջ մտեր են անոր հետ՝ խաբուելով անոր բարձրահնչուն տիտղոսէն, մինչև իսկ Միւնիխցի Պառոնուհին իր 400,000 ոսկին պիտի դնէր Անտոնի գրպանը, եթէ բարեդէպ առիթով մը չձերբակալուէր։ Դատարանն յետ խորհրդակցութեան մէկ տարուան բանտարկութեան և 15 շիլին տուգանքի դատապարտեց Անտոնը՝ Բրուսիոյ մէջ արգիլուած վիճակահանութեան թուղթերէն մին վրան գտնուած ըլլալուն համար։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԲԱԽՏ ՄԸ.—Ֆրանսայի Բէրբինեօն քաղաքին մէջ հաստատուած էր ռուս նախկին սպայ մը, որուն զօրավար կոմս Բոզոքի տ'Օզոն անունը կ'տրուէր։ Անցեալ օր Բոզոքի Մատրիտ գնաց, և թէև ֆրանսական լրագիրներն այժմէն միլիոնատէր մը կ'համարէին զայն, սակայն այնքան անկուտի էր որ պարտաւորուեցաւ կառավարութենէն երկաթուղիի ձրի տոմս մը ճարել իր ճամբորդութեան համար, որուն նպատակն է եղեր գանձել 900,000 ֆր.ի խոշոր գումար մը, մէկ մասն իր 2 միլիոն 500,000 ֆր.ի հարստութեան, որ իր տունէն գողցեր է, երբ յանկարծ Բեդերսպուրկէն հրաման ընդունեց անցեալ տարի Մ. Սրբեւլք երթալու։ Եւրոպա վերադարձածին պէս կոմսին առաջին գործն եղաւ գողերուն հետքերը գտնել, և քանի մը օր առաջ Մատրիտի ռուսական դեսպանատունէն աւետիս ընդուներ է թէ վերջապէս գողերը բռնուեր են 900,000 ֆր.ով, մնացեալն ալ անշուշտ երևան պիտի հանեն։ Բոզոքի 1870ի պատերազմին մէջ լեհ կամաւորներու գլուխն անցնելով կռուած էր ի նպաստ Ֆրանսացւոց, և ծանրապէս վիրաւորուած էր Տիժոնի մօտերը։

ԵՐԿԱՆ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՎ ԿԻՆ.—Պոլոնիցի համբաւաւոր նկարչուհի Օր. Քարոլին Ուինսըլ Հօլ, էրիկ մարդու կերպարանք մտած, և ընկերակցութեամբ գեռատի կնոջ մը՝ որուն «ամուսին» կ'ըսէր, Ճենովայէ Նիւ Եորք մտանեց անցեալ օր մահամերձ վիճակի մէջ։ Ըր մը վերջ մեռաւ, և իր ընկերը՝ Օր. Ճուզեբբինա Պորիանի, որ ճամբորդութեան միջոցին «երիտասարդ»ին իբրև կինը կ'ճանչցուէր, հետևեալ մանրամասնութիւնները կուտայ։ Սեպտեմբեր 9ին Ճենովայէն շոգենաւ նստան և իրենց անուննն արձանագրել տուին իբրև Զարլս Ուինսլօ Հօլ և կինը։ Օր. Ճուզեբբինա տասն տարիէ ի վեր կ'ճանչնար Օր. Հօլը, և երկուքն ալ Միլան կ'բնակէին։ Օր. Հօլ Ջրանկարի վարպետ էր։ Օր. Հօլ երթալով տարօրինակ կին մը կ'ըլլար, և վերջն ալ որոշեց կնոջ տարազը թողուլ և էրիկ մարդու կերպարանք մտնել, յայտարարելով որ այրերը կիներէն լաւագոյն են, և թէև ինք շատ ճարտար նշանաւոր էր, բայց կ'ըսէր թէ իր սեռը արգելք կ'ըլլար շատ մը առնական մրցումներու մասնակցելուն։ Փոփոխութիւնն եղաւ կամաց կամաց, և Օր. Հօլ վերջապէս հանրութեան աչքէն անյայտ եղաւ, և «Մր.» Հօլ, որ կրնար որսալ, նկարել, ծխել և խմել ուզածին պէս, բոլորովին ջնջեց իգականութեան ամէն հետք։ Մր. Հօլի մէջ չկար բան մը որ անոր բուն սեռն յիշեցնէր, կամ մատնէր թէ էրիկ մարդու տարազը կեղծ է։ Մր. Հօլ շոգենաւուն մէջ ծխեց, խմեց և կատակներ ըրաւ միւս արու ճամբորդներուն հետ, որոց յարմար ընկեր մը եղած էր ըստ ամենայնի։ Կ'խօսէր որսորդութեան կամ նշանահարութեան միջոցին իր քաջագործութեանց վրայ, և ամէն առնական զբօսախաղուց մասին ճարտարօրէն կ'բացատրէր իր միտքը։ Բայց շոգենաւ նստելուն երրորդ օրը Մր. Հօլ հիւանդացաւ ծանրապէս։ Շոգենաւուն բժիշկները, յետ քննութեան, վճռեցին թէ յառաջացած թոքախտէ կ'տառապէր։

Հիւանդը խոստովանեցաւ իր սեռը, և խնդրեց որ իր նոյնութիւնը մէջտեղ չելնէ և չըսուի միւս ճամբորդներուն։ Աստ դրուեցաւ իրեն։ Բժիշկները կ'ըսեն թէ չափազանց խմտուքն ու ծխելը փութացուցին Օրիորդին մահը։ Իր հայրը՝ Մր. Ճօն Հօլ, որ քանակէն քաղուած հին սպայ մ'է, և Պոսդըն կը բնակի, 80 տարեկան է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԸ

Մալազկիրտի (Պիթլիզ) Գայմագամ անուանուեցաւ Կիլիկեղոս Գայմագամ Թէվֆիգ պէյ։

—Բ. Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Արքունի Թնդանօթարանի Թնդանօթաձիգ զօրաց Ա. գունդին հրամանատար Հաշիմ փաշային։

ՎՍՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ հեռագրով շնորհաւորեց Աւստրիոյ Ֆրանց—Յօզէֆ կայսեր անուան տարեդարձը։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Հանրային առողջապահական յանձնաժողովը Շբ. օր վերստին գումարուեցաւ Քաղաքապետ Ըըտվան փաշայի նախագահութեամբ, և մինչև ուշ ատեն խորհրդակցեցաւ։ Համաճարակ հիւանդութեանց մասնագէտ Տքթ. Պիչ եւս ներկայ էր։

—Առողջապահական Բարձր. Խորհրդոյ որոշմամբ, Սեպտ. 18էն ի վեր Սամսոնի դէմ հաստատուած քարանթինայի տնօրինութիւնք ամբողջացած են հետեւեալ կերպով։ Վարակեալ շրջանակը, ուսկից եկողները 10 օր քարանթինա պիտի կրեն Սինոպի մաքրանոցին մէջ, հարաւային կողմէ Թոմէնոսի և հիւսիսային կողմէ Էլէքճի—Ըրմագի միջև հաստատուած է, այս երկու վայրերն ալ մէջը ըլլալով։

—Քաղաքապետութիւնն հրաման ըրաւ թաղապետութեանց հսկել, որպէս զի աւրուած կամ հոտած միսեր, ինչպէս նաև էգ ոչխարի և այծի միսեր չծախուին։

—Պուլկար կառավարութիւնը մանրամասնով վարակուած հռչակած է զԱմասիա, անկէ գացողներուն դէմ քարանթինա հաստատելով։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ Շբ. օր Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ վարչական Խորհրդոյ նախագահ Մր. Պապինկդըն Սմիթ չաբթուս Լոնտոն և Պանիւս պիտի երթայ քննութեան համար։

—Փրանսացի արժէթղթեր պատուիրակ Դիօմանտան Պէաժէ Շբ. օր Բարիզէ Պոլիս դառնալով, ողջակի Ջօնկուլտագ ուղևորուեցաւ։

ԿՈՒՍԱԾ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ Ընկ. մենաշնորհի պայմանաժամը լրանալու մօտ է։ Իգտամ կ'իմանայ թէ Մ. Ճօրճ Իտ անուն ձեռնարկու մը այժմէն ձեռնտուեա պաշտօնատան դիմած է, խնդրելով որ 60 տարուան համար իրեն տրուի նոյն մենաշնորհը։ Խնդրարկուն յանձն կ'առնու թրամուէյի գիծերուն անցած փողոցներուն սալարկները նորոգել, նոր մասնագիծեր շինել, արդի միակ գիծերն երկուքի վերածել, նեղ փողոցները լայնցնել, ամէն ծախք իրեն վրայ ըլլալով։ Խոստումներն հրապուրիչ են, կ'մնայ գիտնալ թէ ի'նչ պիտի ըլլայ գործադրութիւնը։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ցունաց Պատրիարքարանի պաշտօնաթերթը, Էքլէզիաստիքի Ալիթիա, կ'հերքէ այն լուրը թէ Ցունաց Պատրիարքն ի մտոյ հովուական պտոյտ մը պիտի ընէ Եւրոպական Թուրքիոյ նահանգներուն մէջ։ Մէկ դարէ ի վեր, ոչ մէկ օրթոտոքս Պատրիարք այսպիսի հովուական պտոյտներ ըրած է, և Տ. Յովակիմ Գ. եւս երբեք այդպիսի խորհուրդ մը չէ յղացած։ Պատրիարքարանի պաշտօնաթերթը կ'հերքէ նաև եւրոպական մամլոյն տարածած այն սխալ լուրերը թէ Ցոյն կղերը կրօնաթաւալական ջանքեր կ'ընէ Եւրոպական Թուրքիոյ սլաւ ժողովուրդներուն մէջ։

—Պատրիարքարանի Խառն Ժողովը, իր Շբ. օրուան նիստին մէջ, յանձնաժողով մ'ընտրեց 1902 տարւոյ եւ մասացոյցին պատրաստութեան համար։

—Պատրիարքին առաջարկութեամբ, Սինոդն հաւանեցաւ երկու կղերանոց հաստատել, մին ի Սելանիկ Վլաթիա վանքին մէջ և միւսն ի Կրէվէնա Զապուրտա վանքին մէջ։

ԲԷՐԼԷՔԷԻ վերջին ողողումներէն քանդուած 150 տուներէն 100ին նորոգութիւնք աւարտած են։ Մնացեալ 50ին վերաշինութիւնն ալ փութով յառաջ կ'տարուի։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՔ.— Անձնասպանութեան դէպքերն կրկնուելով կ'յաջորդեն։ Անատոլու գիւղի մէջ մաքսային պաշտօնեայ Շաքիր էֆ.ի կինը, Շէքիւլէ հանըմ, ուրբաթ օր ինքզինք տան ջրհորը նետելով անձնասպանութիւն փորձեց։ Թէև իր աղջիկը ժամանակին տեսնելով, օգնութիւն կանչեց, սակայն հէք կնոջ դիակը միայն հորէն հանուեցաւ։ Այս անձնասպանութեան չարժառիթն էր վաղամեռիկ ու սիրելի զաւկի մը համար զգացուած մայրական անհուն վիշտը։

—Ցովհաննէս Խաչերեան անուն Հայ մը, վերջին օրերս փորձեր է վերջ տալ իր կեանքին, Էսկիշէհիրէ եկած ատեն ինքզինք կառախումբէն դուրս նետելով։ Ժամանակին տեսնուելով, արգիլուեր է իր այս չարաչուք խորհուրդն ի գործ դնելէ, որուն չարժառիթն անյայտ կ'մնայ։ Խաչերեան յայտարարեր է թէ Նիկոմիդիացի է և Պէօյիւքտէրէ կ'աշխատի։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նորընտիր կուսակալ Նազըմ պէյ Սեպտ. 20ին Մուտանիայէն մեկներ է Տրապիզոն ճամբով իր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Սեպտ. 15էն մինչև 22, մէկ շաբթուան մէջ ի Պոլիս պատահած մահերուն թիւն յանգած է 209ի, որոց 124ն այր և 85ը կին։

ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ.—Կայսերական հրամանաւ, Քաղաքապետութիւնը «Ֆորմօզլօրիւլ» կոչուած հականեխիչ մեքենային խոշոր տեսակէն 12 հատ պիտի գնէ։ Սենեակ մը կամ Հիւանդանոցի սրահ մը հականեխելու ամէնէն ազդեցիկ եղանակն է «Ֆորմօզլօրիւլ»ով հականեխումը։

ՀՐԴԵՀ.—Երեկ գիշեր, ժամ 1ու կէսին միջոցները, Ֆէրիքէօյի Թաթավլա—Ճատտէսի պողոտային վրայ, Մանիֆաթուրաճի Լիզոր Պուրկօբուլոյի քարուկիր տունէն, ուր վարձքով կ'բնակէր գերձակ Բէթաքի Բալիմէթրաքի, հրդեհ ծագելով, միայն նոյն շէնքն հրոյ ճարակ եղաւ։ Այրած տունն 800 ոսկիի ապահովագրուած էր։ Հրդեհին ծագման պահուն տնեցիք դուրս ելած էին զբօսնելու համար, և հետևապէս յայտնի չէ եղած թէ ի'նչ պատճառէ յառաջ եկած էր։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.—Ինչպէս ծանուցինք, ալիւրին գինն զգալապէս ինկած ըլլալով, ըստ կանոնի հարկ եղած է հացին գինն ալ զեղչել 40էն 35 փր.ի։ Քաղաքապետութիւնն այսօրուան համար խորհրդակցութեան հրաւիրած է հացագործները ժողովին անդամները, առ այս վերջնական որոշում մը տալու համար։

ԶԻՆԸ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ.— Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրաման ղրկեց Երզրումի կուսակալութեան քննութիւն կատարել Սպիրի Գայմագամ Հիլմի էֆ.ի արարքներուն վրայ, որուն դէմ գանգատներ հասած են թէ կաշառակերութիւն գործած և բարձրագոյն հաճութեան հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած է։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՀՈԳԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանն հրաման ըրաւ որ Ռամազան միջոցին առաւօտ և երեկոյ թէյ տրուի սամ. զինուորներուն։ Կայսերական նոյն հրամանն հաղորդուեցաւ Սպարապետութեան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Մալասբինա Մարքիզ այսօր Բերայի դեսպանատան մէջ պիտի ընդունի սամ. Նախարարներուն և Պետական բարձր պաշտօնատարներուն այցելութիւնները։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղեաց ընկերութիւնն Արևելեան Ռումէլիէ Պոլիս և Տէտէ—Աղաճ ղրկուելիք արմտիքներուն փոխադրութեան սակագինը զեղչած ըլլալով, Պուլկար լրագիրք կը գանգատին թէ Եամպօլու—Պուրկազի երկաթուղւոյ փոխադրութիւնք պիտի պակսին, և Պուրկազի նաւահանգիստը պիտի կորսնցնէ իր արտածութիւնէն։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Պանքան հրաման ղրկեց իր մասնաճիւղերուն, որպէս զի ընդունին այն սրբուած քառորդներն ու արծաթ մանր դրամները, որոց թուղրան և գիրերը կ'երևին։ Կառավարական սնտուկներն եւս կ'ընդունին նոյն դրամներն և հետևապէս ժողովուրդն ալ պարտաւոր է առնել նոյն դրամները։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, Նախնական, Րիւշտիէ և Իտատիէ վարժարաններու ուսմանց ծրագրին մէջ երկրագործական դասեր կ'աւելցնէ։

ՄԵՑ—ՇՈՒԿԱՅԻ խանութպաններն իրենց մէջ հանգանակութիւն մը կատարելով, երկու նոր ջրհաններ և բազմաթիւ դոյլեր գնեցին շուկային համար։

ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Զինովիէ երէկ Զըրնօվօրէց պահականաւով Հէյպէլի երթալով, այցելութիւն տուաւ Երուսաղէմի նախորդ Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոսի։ Ցետոյ Մեծ կղզի գնաց և գիշերն հոն անցուց։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Աւազակախումբ մը Տիգրիս գետին ճամբով վաճառականութեան դէմ արգելք կ'յարուցանէր։ Կայսերական կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ, Օսմ. զինուորք ցրուեցին նոյն աւազակախումբը, և Տիգրիսի ճամբով վաճառականութիւնն ապահովեցին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ Կայս. Ընկերութիւնն անցեալ Ուրբ. օր վերսկսաւ իր նիստերը։ Վերջին նստին ատենագրութեան վաւերացումէն և եկած նամակներուն ընթերցումէն վերջ, Մ. Աբէրի գիտել տուաւ թէ վերջին Յուլիս եւ Օգոստոս ամիսներուն մէջ ի Պոլիս մեռնողներուն թիւը շատ աւելի եղած է անցեալ տարուան հետ բաղդատմամբ, և խնդրեց Առողջապահական Վարչութեան անդամ բժիշկներէն որ այս մասին տեղեկութիւն տան։ Ցետոյ Նախագահը շրջաբերական մը կարդաց, որ Նահանգներու բժիշկներուն և դեղագործներուն պիտի ղրկուի, խնդրելու համար որ իրենց աջակցութիւնը նուիրեն գիտական ուսումնասիրութեան մը, զոր Բժշկական Ընկերութիւնը կ'ուզէ կատարել Թուրքիոյ հանքային ջուրերուն վրայ։ Շրջաբերականին պիտի կցուի հարցարան մը հետեւեալ կէտերուն վրայ. հանքային ջուր կա՞յ ձեր տեղը. քանի՞ ակունք կայ, ի՞նչ է ջուրերուն ազդեցութիւնը, ժողովուրդին ըսածն. կարծիքն ի'նչ է անոնց արդիւնքին և գործածութեան եղանակին վրայ, և այդ ջուրերէն մէկ մէկ փոքր նմոյշ ղրկել։

ՈՒՆԳԱՐԱՆԻ կամուրջը, Կայսերական հրամանաւ, պիտի նորոգուի։

ՄԽԱԽՈՏԻ ՌԷժիի ընդհ. տնօրէն Մ. Ռանպէա Շբ. օր մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՀԷՅՊԷԼԻԻ կրկնակ անձնասպանութեան չարժառիթը, ինչպէս յայտնի է, Լոյտի Պոլսոյ գործակալութեան Սնտուկին մէջ երևան ելած խոշոր բացն էր։ Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ աւստրեան թերթը կ'ըսէ թէ երևան ելած բացն 150,000 ֆր.ի կ'հասնի, և թէ տետրակներուն մէջ ալ խարդախութիւններ գործուած են։ Այս խարդախութեանց վրայ մանրամասն քննութիւն կատարելու համար, Թրիէսդէէ քննիչ յանձնախումբ մը ղրկուեր է Պոլիս։

ՍԵՊՈՒՀ ԷՖ. Տէմիրճիպաշեան, հայթայթիչ Կայսերական Բ. Զօրաբանակին, 10,000 ղրշ. նուիրեր է զինուորական շինութեանց ի նպաստ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ Վարչութիւնը, ժողովուրդին դիւրութիւն ընծայելու նպատակաւ, որոշեց որ նամականանց ցրուիչներն այսուհետեւ իրենց վրայ ունենան 20 ղշ.ի չափ նամակադրոշմ և փոստ—քարտ, որպէս զի ի հարկին ժողովուրդին ծախեն դուրսէն եկած նամակները ցրուելու ատեն։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վարչութիւնը նորէն խստիւ արգիլեց Պոլսոյ մաքսատան մթերանոցներուն մէջ ծխելը։ Վաճառականներու գործակատարք և բեռնակիրք, դրուած խիստ արգելքին հակառակ, նորէն սկսած էին ծխել։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նորընտիր ռուս հիւպատոս Մ. Լէվէցքի Գոնեայէ Պոլիս եկաւ իր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ՀԱՑԴԱՐ—ՓԱՇԱՅԻ նորակառոյց բժշկական վարժարանի բուսաբանական պարտէզին համար, 150,000 ղշ.ի պիտի գնուին հանգուցեալ Ազարեան Արիստակէս էֆ.ի Պէօյիւքտէրէի պարտէզին ջերմանոցները, թաղարները, հազուագիւտ տունկերն ու ծաղիկները։

ԿԻՆ ՄԸ... ՈՐ ԱՅՐ ԷՐ.—Միտիլլիի մէջ վերջին օրերս Րասիմէ անուն մանկամարդ աղջիկ մը ամուսնացած էր Խալիլ էֆ.ի հետ։ Ամուսինը, ֆիզիքական կազմութեան ինչ ինչ թերութիւններ տեսնելով իր մանկամարդ կնոջ վրայ, Պոլիս ղրկած էր զայն, բժշկական քննութեան ենթարկելու համար։ Րասիմէ Սկիւտարի կանանց հիւանդանոցը դրուեցաւ, ուր վիրահատ Տօքթ. Ճէմիլ փաշա հաստատեց թէ հիւանդը որձէգէ մը չէր... այլ ճշմարիտ էրիկ մարդ մ'էր, որ սակայն վիրաբուժական թեթև գործողութեան մը պէտք ունէր իր կարողութեանց լիակատար զգացումէն օգտուելու համար։ Գործողութիւնն յաջողապէս կատարուեցաւ։ Միւսնոյն ատեն լուր ղրկուեցաւ զարմացեալ ամուսնոյն Խալիլ էֆ.ի որ այր մարդու հագուստ հագցնէ իր կնոջ, և Րասիմէ անունն ալ Րասիմի փոխէ։

ԹԵՐԹՕՆԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բիւզանդիոնի Սեպտ. 10ի Բշ. օրուան թիւը [illegible] ըլլալով, անոնց որ մեր Դ. երեսի Նոր Թերթօնին սկիզբէն կ'բաժանորդուին՝ չենք կրնար այլ եւս տալ նոյն Բշ. օրուան թիւը, ուր կ'սկսի «ԴՐԱՄԻՆ ՋՈՀԵՐԸ»։ Հետեւապէս, նոր բաժանորդուողները չզրկելու համար Թերթօնին առաջին թիւէն, նոյն կտորն այս Ուրբաթ վերստին պիտի տպենք մեր Դ. երեսին մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ի նիստ հրաւիրեալ են վաղը Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ Կրօնական Ժողով և Նպաստից Ցանձնաժողով։ Խառն Ժողովը կ'գումարուի յառաջիկայ Ուրբաթ օր Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։ Կ'յուսացուի որ Ս. Պատրիարքը նախագահէ ժողովներուն։

—Ս. Պատրիարքն յանձնարարեց Պանտրմայի առաջն. տեղապահ Տ. Թաթուլ Վրդ. Դուրեանի իր պաշտօնատեղին փութալ։

—Ս. Պատրիարքն յանձնարարեց Եգիպտոսի Առաջնորդին, որ հոն գտնուող Տ. Դանիէլ և Տ. Բարթողիմէոս վարդապետներէն մին փութացնէ Ափրիկեան Տրիպոլիս, ուր գտնուած Հայ գաղթականութիւնը բոլորովին զուրկ կ'գտնուի եկեղեցական պաշտամունքէ և հոգևորական մխիթարութենէ, ինչպէս քանիցս տպեցինք խղճալի նկարագրութիւնները մեր Ափրիկեան Տրիպոլսոյ թղթակցութեանց մէջ։

—Բաղէշի նախորդ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Վրդ. Չիլինկիրեան, որ Ժառանգաւորաց վարժարանին Տեսուչ կարգուած է, շաբաթ օր մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Երուսաղէմ երթալու համար։

—Ի յիշատակ հանգուցեալ Ստեփան էֆ. Գույումճեանի, իր բարեկամք և համակիրք իրենց մէջ հանգանակած են [illegible] ոսկի, զոր մեզ յանձնեցին՝ Ակնայ երկսեռ Որբանոցին արհեստական ճիւղին յառաջացուելու համար։ Աւասիկ նուիրատուներուն անունները.— Այրի Տիկին Եղիսա Գ. Գույումճեան, Այրի Տիկին Հայկանոյշ Ս. Գույումճեան, Տէր և Տիկին Կարապետ Գույումճեան 324 ղրշ., Տէր և Տիկին Առաքել Գաբրիէլեան, Տէր և Տիկին Սարգիս Նարլըեան, Տէր և Տիկին Պ. և Փ. Թաթարեան 108ական ղրշ., Տէր և Տիկին Ստեփան Երեցեան, Տէր և Տիկին Մինաս Պօյաճեան, Տէր և Տիկին Կարապետ Պարսիխեան, Տիար Սարգիս Գույումճեան, Տիար Պետրոս Գասապեան և Տիար Արամ Գասապեան 54ական ղրշ.։ Գումար 972 ղրշ.։

Ցիշեալ գումարն յանձնեցինք Ս. Պատրիարք Հօր, որոշուած նպատակին գործածուելու համար։

Կ'գովենք նուիրատու Ակնեցի ազգայիններուն բարի եռանդը, և գործնական օրինակը, որով կ'ուզեն սատարել համակրելի հաստատութեան մը յառաջդիմութեանը։ Կ'յուսանք որ ուրիշ նուիրատուներ ալ պիտի գտնուին որք՝ այս օրինակէն քաջալերուելով՝ Ակնայ երկսեռ Որբանոցին նիւթական պէտքերն հոգալու նպաստեն իրենց բարեյօժարութեան չափով։

—Էջմիածնի ջուրն առատը կ'պակսի։ Բաժնելի արտերն և այգիներն որոց եկամուտը Մայր Աթոռին կապուած է՝ ջուրի նեղութենէն կ'կասուին։ Տ. Արիստակէս Սրբազան Դաւթեան, որ Ս. Հայրապետի բացակայութեան ատեն Մայր Աթոռին գործերը վարողն է, քանի մը ճարտարագէտներու հետ ձեռնարկած է քննութիւններու Սեւ ջուր անուն գետակին ջուրերն Էջմիածնի մօտ հոսեցնելու համար։

—Տփղիսի Առաջնորդ Տ. Գէորգ Արք. Սուրէնեանցի իր պաշտօնէն արձակման նկատմամբ Ն. Սրբազնութեան համակիր թղթակից մը կ'գրէ թէ Կովկասեան իշխանութիւնը կ'ուզէր անոր արձակումը, որովհետև դպրոցական կալուածներուն գրաւման գործին մէջ ոչ սակաւ խոչընդոտ յարուցած էր։ Թանդոյեան եկեղեցիին վերաբերեալ [illegible] չէր յանձնած Մ. Ցանովսքիի, պնդելով թէ լոկ եկեղեցիին է այն, և երէցփոխ Պ. Բայանդուրեանի ձեռքը գտնուած երկու հազար րուպլին ալ չէր յանձնած, զայն եկեղեցական դրամ համարելով։ Տփղիսի Առաջնորդութեան համար առաջարկուած են Տ. Սուքիաս Արք. Պարզեան և Տ. Գարեգին Եպս. Սաթունեանց։ Աւասիկ Հայրապետական կոնդակն որով Սուրէնեանց Արք. արձակուած է իր պաշտօնէն.—

«Մկրտիչ Ծառայ Ցիսուսի Քրիստոսի [illegible]...

Թեմակալ Առաջնորդ Վիճակին Տփխիսոյ Տէր Գէորգ Սրբազանին եպիսկոպոսական ողջունիւ յայտ առնեմք.—Ձեր եղբայրութեան քաջ իսկ յայտնի է ներկայ ժամանակի հանգամանքն՝ յորժամ ստիպեալ մեր՝ բարուք և պատշաճ համարիմ վասն պատուոյ ձերոյ արձակել զձեզ ի պաշտօնէ թեմական առաջնորդութեան Վիճակին Տփխիսոյ, յորս աւելի քան զեօթն ամ խաղաղութեամբ կառավարեցիք զընդարձակ Վիճակ Վրաստանի և Իմերէթի։ Խնդրեմ Սրբազնութիւն ձեր թող չկարծէ երբեք թէ յազդեցութենէ ինչ պարտաւորեցայ զայս տնօրէնութիւն առնել։ Ո՛չ, կան եւայլ եւայլ կարեւոր հանրային հանգամանքներ, որ ծանրացան ի վերայ իմ։ Եւ ես ի պաշտօնէ Հայրապետական պարտուց ստիպեալ համառօտեցի զպաշտօն ձեր և միանգամայն զեկուցի Կովկասեան կառավարութեան։ Ուստի բարեյօժար ոգւով եւ սուրբ հնազանդութեամբ ընդունելով սոյն Հայրապետական տնօրէնութիւն, կոչեմ զձեզ ի Մայր Աթոռ, որոյ շնորհիւ բարձրացեալ էք յաստիճան սրբազան եպիսկոպոսութեան։ Հաւատացէք և յուսացէք յպակասին ձեզ պաշտօն աւելի եւս յարմարագոյն և խաղաղ։ Կոնսիստորիայ եւայլ եւայլ գործեր և հաշուականի մասն կարող էք յանձնել Տէր Գարեգին վարդապետին Ցովսէփեան, որ արդէն նախանդամութեան պաշտօն ունի Կոնսիստորիայի. մինչև ի 15 Օգոստոս ամսոյ դադարեալ է չարունակութիւն պաշտօնի ձերում և ըստ այնմ պարտիք ստանալ ձեր ամսական ռոճիկն։ Ողջ լինել ցանկամ ձեզ յամենայն սրտէ։»

«յ2 Օգոստոսի 1901 ամի, ի Վաղարշապատ, Թ. 945»։

—Թղթակից մը որ Էջմիածին այցելած է, մեր Կեդրոնական Վարժարանէն ելած գիտնական Պ. Աճառեանի համար կ'գրէ.— «Մասն բարև առումք ենք նաև հայագէտ Պ. Աճառեանցին, որը 14 տարի է հայերէն Արմատական Բառերի Բառարան է կազմում, որը պէտք է մի Նոր Նախիջեւանցու նուիրած երկու հազար րուբլով տպագրուի։ Առ հասարակ Պ. Աճառեանց շատ աշխատում է։ Բաց ի այդ, Գէորգեան Ճեմարանի տաճկերէն ուսուցիչն է։ Իւր պաշտօնը շատ խղճմտօրէն է կատարում։ Այս մի քանի օրը վերջացնելով Բառարանը, կ'ձեռնարկէ ուրիշ գիտնական գրուածների, ինչպէս ինքը մեզ ասաց։»

—Էջմիածնի կալերուն հրկիզումը ժամանակին ծանուցեր էինք։ Քննութեամբ հաստատուեր է որ չարագործներուն նպատակն էր այն կալերն հրկիզելով կրակն հասցնել 160 հազար խուրձ չոր խոտին, որով Գէորգեան Ճեմարանն և Վանքին յարակից շինութիւններն ալ պիտի հրկիզուէին։ Կրակին սկիզբն հովն այնպէս կ'փչէր որ անխուսափելի էր հրդեհին կալերէն խոտի խուրձերուն հասնիլը։ Նախախնամական դիպուած մը եղաւ որ հրդեհին սկզբնաւորութենէն քիչ ետքն հովին ուղղութիւնը բոլորովին հակառակ կողմը դարձաւ, ուր շինութիւն չկայ։ Այրած 60 խալուար ցորենը 25,000 օխայէն աւելի կ'կշռէ։

—Ատաբազարէ կ'գրեն մեզ.— «Ս. Հրեշտակապետ թաղի երկսեռ վարժարանը ըստ առաջնոյն խեղճ վիճակի մէջ է։ Տեսուչ մը բերուած է Էնկիւրիէն, սակայն անփորձ ըլլալով իր պաշտօնին, այժմէն դպրոցին ուսուցչութիւնն իրեն դէմ հանած է։

«—Նախընթաց ամսոյ վերջերը քաղաքիս քահանաներէն էն տարէցը Տ. Ցարութիւն քհնյ. Տօն—Աւագեան վախճանեցաւ 107 տարուան խոր ծերութեան մէջ։ Հանգուցեալը 64 տարի առաջ Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ հանգուցեալ Տ. Ստեփաննոս Աղանի Սրբազանէ ձեռնադրուած էր. խեղճ մարդը քան կէս դար աւելի առաջ խաչնարածութենէ քահանայ հօտի հովուութեան կանչուելով այսչափ երկար տարիներ ապրեցաւ, ուրիշ ուսեալ, զարգացած, և քանիքրուն համարուած շատ մը քահանաներէն աւելի կարգապահ և օրինապահ գտնուելով իր Ս. պաշտաման մէջ։ Բանն այն է որ յետ այսուհետ պիտի ստիպուինք տգէտ բայց բարի և կարգապահ քհնյ. փնտռել, քան ուսեալ և ամբարիշտ անձեր։

«—Ցակոբ էֆ. Տըրզեան իր պաշտօնին մէջ վերահաստատուած է Ս. Կարապետ Թաղի երկսեռ վարժարանաց իբր Տեսուչ։»

—Արմաշու այս տարուան ուխտաւորներուն թիւն է 7000 և հասոյթն 700 ոսկի։ Ջերքէզ ուխտաւոր մը 40 ոսկիի արժողութեամբ զոյգ մը եզ նուիրեր է։ Եզները Զարխափանի առջեւ տարուելով միայն ականջներէն կտրուեր են, և անոնց տեղ երկու աքաղաղ մորթեր են։ Եզները պիտի մնան վանքին ագարակին մէջ։

Այրի Տիկին Եղիսա Գ. Գույումճեան, այրի Տիկին Հայկանոյշ Ս. Գույումճեան և իր զաւակը, Կարապետ էֆ. Գույումճեան և ընտանիքը շնորհակալութիւն կ'յայտնեն ամէն ազգականաց և բարեկամաց որք հաճեցան ներկայ ըլլալ ՍՏԵՓԱՆ ԷՖ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան, Սկիւտար, Ս. Խաչ, և իրենց ցաւակցութիւնն յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

Սկիւտար.

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՕՀԱՆՆԷՍՊՈՒՐԿ, 6 Հոկտ.—Թրանսվալի կառավարութեան նախկին Ընդհանուր Դատախազ Մ. Պրէօքզմա, որ վերջերս դատապարտուեցաւ իբրև մատնիչ և դաւաճան, անցեալ Բշ. առաւօտ հրացանի բռնուեցաւ։ Մէկ օր առաջ միայն իմաց տրուեցաւ Մ. Պրէօքզմայի թէ իրեն դէմ մահուան վճիռ տրուած էր։ Այս լուրը լսելուն վրայ սրտաբեկ եղաւ, բայց յաջորդ առաւօտուն երբ ըսուեցաւ թէ վճիռն անմիջապէս պիտի գործադրուէր, իր հանդարտութիւնը չկորսնցուց։ Երէցն հոգևորապէս մխիթարեց զայն, և Մ. Պրէօքզմա բանտէն դուրս հանուելով հրացանի բռնուեցաւ։ Մահը վայրկենական եղաւ։ Մարմինը թաղուեցաւ երեկոյին։

ԼՈՆՏՈՆ, Հոկտ. 6.—Լորտ Քիչնէր կ'հաստատէ Իդալա և Բրոսբէքդ բերդերուն յարձակման միջոցին Պօէրներուն կրած ծանր կորուստը։ 250 Պօէրք սպաննուեր և 300 վիրաւորուեր են։

ՊԼԷՕՄՖՕՆԴԱՅՆ, 6 Հոկտ.—Բէդբուսպըրկի մօտ Պօէրներուն և Անգլիացւոց ընդհարումներուն միջոցին, 3 պօէրք սպաննուեցան և 3 գերի բռնուեցան։

ՔԷՅԴԱՈՒՆ, 6 Հոկտ.—Հրամանատար Քրէօյցինկըր փորձեց երիցս Բարկլոյս արշաւել, բայց ամէն անգամուն ալ ետ մղուեցաւ։ Հրամանատար Քրեդորիոս մահացու կերպով վիրաւորուեցաւ Սդէրբերգրումի մօտ տեղի ունեցած կռուոյն մէջ։

ՔՐՕՆՍԴԱՏ, Հոկտ. 6.—Անգլիացիք Հոկտ. 1ին գրաւեցին պօէր հրամանատար Մառէի բանակատեղը։ Պօէրներուն կորուստն են 2 սպաննեալ, 2 վիրաւոր և 20 գերի։

ՊԵԼԿՐԱՏ, Հոկտ. 6.— Սերպիոյ թագաւորն ու թագուհին Նիշ մեկնեցան։

ԼՈՆՏՈՆ, Հոկտ 6.—Էտուարտ թագաւոր բոլորովին ապաքինելով, այսօր ներկայ եղաւ կրօնական պաշտաման եկեղեցիին մէջ։

ՆԱԲՕԼԻ, Հոկտ. 6. — Նիզիտայի մաքրանոցին մէջ փակուած բոլոր հիւանդներուն վիճակին բարւոքումը կ'շարունակէ, միայն մէկը մտահոգութիւն կ'պատճառէ։ Մեկուսացուած 130 հոգիին առողջութիւնը լաւ է։ Ո'չ Նաբօլիի և ոչ գաւառին մէջ կասկածելի նոր դէպք չկայ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՍՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ԲԵՇԻՍ, 6 Հոկտ.—Մաճառ Երեսփ. Ժողովին ընտրութեանց արդիւնքն ազատական մեծամասնութիւն մը կուտայ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Սերպ Խորհրդարանը պիտի գումարուի Հոկտ. 24ին։ Աղեքսանդր թագաւոր բացման ճառ մը պիտի արտասանէ։

ԼԻԶՊՈՆԱ.—Բորդուկալ Թրանսվալի սահմանագլուխը նոր զօրք կ'փոխադրէ։

ԿՐԻՄԶՊԱՑ,— Գործաւորաց բանթօղը վերջացաւ այսօր առանց դէպքի։

ԲԱՐԻԶ.—Դեղին տենդը ծանրապէս կ'ճարակի ի Սէն—Լուի (Սենեկալ)։

ՆԱԲՕԼԻ.—Նաբօլիի առեւտրական Սենեակը, ըստ օրինակի Մարսէյլի, փափաք յայտնեց որ Նաբօլի ազատ նաւահանգիստ հռչակուի,

ԼՈՆՏՈՆ.—Ռուսական նոր փոխառութեան վրայ ստոյգ լուր մը չկայ, միայն թէ Ֆինէնշըլ Թայմզ կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Մ. Վիդդէ մէկ միլիառ ֆր.ի պէտք ունի։

—Անգլիացիք փութով պնդութեամբ պատրաստութիւններ կ'տեսնեն ի Բալթեայ՝ պօէրական արշաւանքն արգիլելու համար։

— Նիզակաւորաց 3րդ և 9րդ վաշտերը, ինչպէս նաև Հուսարներու 19րդ վաշտն հրաման ընդունեցին պատրաստ գտնուիլ Հարաւային Ափրիկէ երթալու համար։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Օսմ. Բանկէրը տուն

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Բանկ. Սէհմ Դ.	Օ. Ո.	25 25½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 28
Ամէնէն վար գին	»	25 25½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	98 62½
Ամէնէն բարձր գին	»	98 75
Ամէնէն վար գին	»	98 50
Թրանսվալ	»	78 —
Ամէնէն բարձր գին	»	78 —

ԲԱՑՈՒՄ Սեպտ. 24,7 Հոկտ.

Օսմ. Բանկ. Սէհմ Դ.	Օ. Ո.	25 27
» » ժամ 5ին		25 26½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	98 62½
» » ժամ 5ին		98 62½
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	580 —
» պարտաթ.	Փր.	479 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	Փր.	252 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	468 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	3 85
Թրանսվալ	Փր.	78 —
Անատօլուի երկթ. պրտթ.	»	511 50
» բոնթ.	Ա. Ո.	09 15
Եգիպտ. Բրէտի Ֆոնս.	Փր.	262 —
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	— 12
Սանտաճիք	»	— —

ՄԹԻԼԱՆՔ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ոսկի	— 75
» ութ օրուան	»	2 —
Ռումէլի Երկթ. »	Փր.	1 50

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 01
Ռուս Էմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 03
Քրիմիք	»	51 06
Մէթալիք	»	100 20
Ռուսալ Թղթադրամ	»	8 60

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109 ¼
» » Առաջ. թղթ.	»	109 —
» չէք	»	109 35
Բարիզ 3 ամիս Կնքռ. թղթ.	Փր.	23 12½
» 3 » Առևտ. թղթ.	»	23 15
» չէք	»	22 95
Վիեննա չէք	քուրօն	21 75
Պերլին չէք	մարք	18 54
Ռուսիա չէք	րուպլ	8 58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

Ֆրանսական Ոսկի բորսայէ.— Լոնտոնէ
Սուլթանը Շբ. օր դոց

ԲԱՐԻԶ, 5 Հոկտ.

Օսմ. Բանկ. Սէհմ Դ.	բաց. Ա.Ո.	23 67
	գոց. »	23 67
» » » Գ.	»	25 72
Օսմ. Կայս. Պանքա	Փր.	518 —
Ռումէլի Երկաթուղի	»	100 25
Ֆրանս. Ռանթ 3% Փ.Կ.	»	101 12
Քրէտի Լիոնէ	»	990 —
Պանք տը Բառի	»	1005 —
Իտալական Ռանթ	»	99 45
Սպանիական արտաքին	»	70 50
Թրանսվալ	»	79 75
Ջէք Լոնտոնի վրայ	»	25 180
Դրամագլխոց Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, 5 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութ. 1888	մարք	99 10
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	98 70
Անատօլուի Երկաթուղի	»	99 70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 265
Դրամագլուխ		4 —

ՎԻԷՆՆԱ, 5 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	94 85
» Լոնտոնի վրայ	»	239 10
Ռումէլի Երկաթուղի	»	93 50
Օսմ. Ռէժի	»	274 —
Դրամագլուխ		4 ½

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՍԵՂՊՈՍ ԽԱՆ ԹԻՒ 5—7

Հայերէն, Գաղղ. և Տաճկ. դպրոցական դասագրոց ու պիտոյից համար մեծաքանակ մթերք, նուէրի գիրքեր, Վէթթել—Լօըղըլի աշխարհացոյց մեծադիր քարտէսներու, բուսաբանական և կենդանաբանական պատկերաց ընտիր հաւաքածոյ մը՝ նմոյշներով մինչ պատրաստ կայ։

Նոր հրատարակութեան

Սուհէյլեանց — Սրբազան պատմութիւն Նոր Ուխտի, [illegible] 4 ղրշ.— Թօֆթեան — Նոր ընթացք ֆրանսերէն լեզուի, 4 ղրշ.— Ջօզոր — Նամակագրութիւն Գաղղ. Տաճկ. 12½ ղրշ.։

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ամէն կարգի նիւթերու և ՖՐԷՕՊԷԼԵԱՆ նուէրներու միակ կեդրոնատեղի։

Նոր հրատարակութեան է Բոքէլ

ՆԱՐ—ՊԷՅ — Նոր բառարան ֆրանսերէն-հայերէն. Հատոր Ա. (A—H) գին 25 փր.— Հատոր Բ. (I—Z) ընդ մամլով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՑԱՆԹԱԲԵՐՔ.— Շաքար.—Ժամանակին 1260 պարկ Թրիեսթէ, — պարկ — ռուսական, — պարկ փոշի, եւ —սնտուկ Թէյի շաքար. ծախուեցան 1460 պարկ, և 265 սնտուկ. աւստրիականը 80—82 ղշ.ի, ռուսականը 74—75 ղրշ.ի, Թէյի շաքարին 2 սնտուկը 81—82 ղրշ.ի: Գինները ղանթարին 3—4 ղրշ. ինկան:

Թահուէ. — Ժամանում — պարկ և վաճառում 2100 պարկ: Գիներն աժուր կ'ըսնուին, 480—680:

Բրինձ.—Ժամանում 100, վաճառում 60 պարկ: Գիները են, եգիպտական 78½—80, Ռանկուն 110—115 ղրշ., Պիզան 40½-ֆր., Չապոն 158—160 ղշ:

Սպիրթական կարագ.—Վաճառումները կ'շարունակեն, Թականրոգի տեսակները 12¼ ղշ.ի, և Բոզերգուրկի տեսակները 12 ղրշ.:

Մոմ. — Ժամանում — սնտուկ Ֆուանիէ և — սնտուկ Սէլեսդ. վաճառում 220 սնտուկ Ֆուանիէ 58—59 ղշ.ի, և 80 սնտուկ Սէլեսդ 58 ղրշ:

Քարիւղ.— Թրանսկիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 18½ ղրուշ, մթերանոցէն յանձնելի:

ՄԵՏԱՂ.— Երկաթ.— Շաբթուս ծախուեցաւ 180 թօնոյի չափ, որոյ մեծ մասը գաւառներու սպառման համար: Կլոր թիթեղներուն գինը ղանթարին 5 ղրշ. վրայ դրած է և կը փնտռուի:

Անագ.—Հրապարակն հանդարտ է: Եւրոպայի մէջ գինն ինկաւ:

Զինկօ.— Հրապարակն հանդարտ է: Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ: Օսմ. ոսկի 100 ղշ.էն

Երկաթ ձող, պեխ.	կենդնր.		45—46
» »	չուխա.	»	79—80
» չրջանակ,		»	53—54
» թիթեղ (սաճ) 2/4		»	53—54
» » 5/10		»	64—65
» 12/14		»	70—71
» » կլոր		»	95—96
Պամ	տակառը		88—89
Անագ	կենդնր.		920
Թիթեղ (Մէնէքէ) 2 սնտուկը			158
Պղինձ			— —
Զինկօ 100 օխան			387—390

ԱՐՏԱՍԵՆԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.—Մետաքս.— Հրապարակս հանդարտ է, վաճառում չեղաւ: Մարսիլիոյ մէջ մէկ քանի գործեր եղան խոզակի վրայ: Լիոնի մէջ գործերն հանդարտ են Պրուսայի մէջ խամմետաքսին 200—20: ղթէ (ավելադրամ) գին կ'առաջարկուի5 Լոնտոնի մէջ Պրուսայի խամմետաքսի: (կրէժ) գինն է 45— 40 ֆր: Սուրիա 41—45 Պրուսայի կրկնոլոր մետաքս (Օրկանսէն) 46. Սուրիա 47½:

Մակ խոզակ, քիլոն 33—34 ղրշ.
Զոյգ » » 27—28 ղրշ.
Սպիտակ եւ դեղին Պազատ 40—42 ղշ.
Խամ մետաքս Պրուսայի 202-210 ղրշ.:

Գորգ.—Շաբթուս թէ մաքսատան մէջ և թէ դուրսը գործառնութիւնք անկարեւոր եղան: Պարսկական տեսակներուն վրայ ընթացիկ գործեր կան: Կեսարիոյ մետաքս և բուրդ աճ"ներուն վրայ ընթացիկ գործեր եղան:

Մորթ.—Ուլի մորթերուն վրայ չաբթուս վաճառում եղաւ 24,000 զոյգ Տրապիզոն, զոյգը 22 ղրուշի: Այծի չոր մորթերուն վրայ քանի մը վաճառումներ եղան զոյգը 25½—26 ղրշ.ի: Թէ' տեղական և թէ գաւառային խաղախորդարանաց համար եղան մորթերուն վրայ գործ կ'ըլլայ: Գիներն հետեւեալն են. Գոմէշի մորթ, չոր, օխան 5 ղշ., Կովու և եզան մորթ, օխան 9—9¼ ղրշ., Այծի մորթ, չոր, հատը 25—25½ ղրշ: Ոչխարի չոր մորթ, օխան 4½ ղշ: Նապաստակի մորթ, 100ն 170—175 5% զեղչով:

Ընկոյզ.—Ընթացիկ գործեր եղան տեղական սպառման համար. գիներն են Ա. տեսակ 65—68, Բ. տեսակ 45—50 փր. օխան:

Կաղին.— Վաճառում չկայ սպառող հրապարակներու վրայ. Տրապիզոն 100—102 ղրշ. կենդինարը, Կիրասոն 120—122 ղրշ. կենդինարը:

Խաղկաղին.— Վաճառում չեղաւ:

Իզմիրի մէջ մի քանի գործեր եղան: կենդինարն 32—35, 45—48, 50—58, 58—64, 72—82 ղրշ: Պատրաստ 350,000 կենդինար:

Զոր Պտուղ.— Մեր հրապարակին վրայ տեղական սպառման համար գործ չեղաւ:

Մասթիքա.—Գործերն աննշան և գիներն անփոփոխ են, 18—22 ղշ. բստ տեսակին:

Սեպտ. 22/5 Հոկտ. 1901

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Մէրճան Յոկուշ, Թիւ 57

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ. Տօքթ... Ուսումն. Խորհրդոյ կրթական ծրագրին բոլորովին համապատասխան, 114 արտայայտիչ պատկերներով, կուտայ նախնական ծանօթութիւններ ընտանեկան յարկին, դաշտին, հողին և անջրպետին մէջ գտնուած իրերուն ու մեծ գիւտերուն վրայ. գին 3 ղշ:

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ. Տօքթ... Ֆրանսայի մէջ իսկ վերջերս հրատարակուած է այս փոքրիկ գիրքը փոքրիկներու համար. այս գիրքը կ'գերազանցէ ցարդ հրատարակուած նմանօրինակ թուաբանութիւնները. գին 3 ղրշ:

ԱՐՑԱԹՄԱՏԵՆԻԿ. կարճ նախադասութիւններով պատրաստուած, կ'ուսուցանէ 1. առողջութիւն, 2. կ'ճանաչցնէ տղոց բառամթերքը, 3. կ'վարժեցնէ կարդացածնին պատմել պատկերներու վրայ և յիշողութեամբ գրել. գին 3 ղրշ:

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Գ. մաս. պատկերներով կ'սովրեցնէ արդի հայերէնն իր անման մէթոտով. արդէն Ա. և Բ. մասերը մեծ ընդունելութեան արժանացած են. գին 4 ղրշ:

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ կամ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԲԱՐԻ. Ուպերթօրնի դրութեամբ կ'ուսուցանէ գրաբարը, առանց նախապէս հոլովներն և բայերն ի բերան սովրեցնելու. գին 4 ղրշ:

ԳԵՂԵՑԻԿ ԶՐՕՍԱՐԱՆ. Ա. մասը կ'աւանդէ ընթերցում և խօսակցութիւն. Բ. մասը խօսակցութիւն և չարայրութիւն. սոյն գիրքերով տղան առանց նիւթի վրայ կրնայ խօսիլ և կարդացածը դիւրութեամբ հասկնալ. գին Ա. 2½ ղրշ., Բ. 3 ղրշ:

ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը. միջին ընթացք. յօրինեց Միքայէլ Աչճեան. գին 4 ղրշ:

ՀԻՄՈՒՆՔ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ, ԴԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՐՕՆԻ. մասն Ա. ՀՈԳԻ 2 ղրշ., մասն Բ. ԱՍՏՈՒԱԾ 2 ղշ:

ԿԱՐՃ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԿԱՄ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ ՍԱՀՈՒՆ ԿԵՐՊՈՎ ԽՕՍԵԼՈՒ. միակ գիրքը տասն և հինգ չաբաթէն ֆրանսերէն կամ անգլիերէն խօսիլ վարժուելու, 15 տետր. գին մէկ տետրին 2 ղրշ.: Ամբողջ գործին գինն է 30 ղրշ. 8—5

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ
ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔԸ

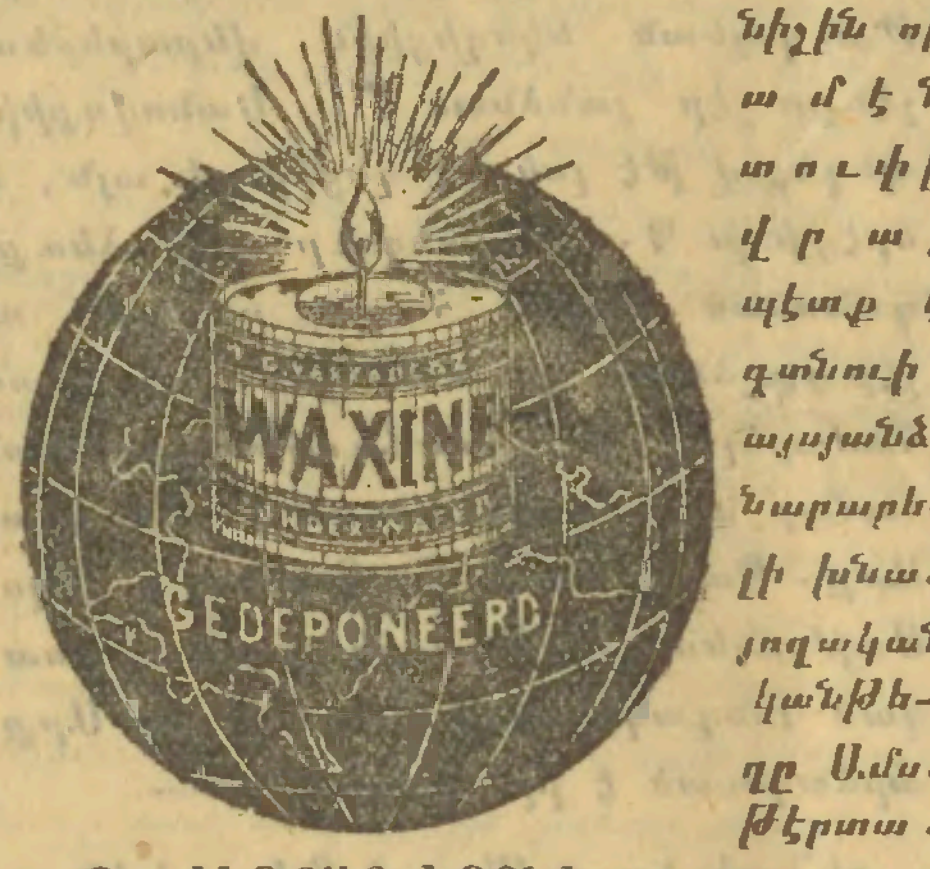
Եթէ չզարմանուիք, վասնզի ասոր են, մինչեւ իսկ թերզ... կ'զատահագին: Կանոնաւոր շնչառութիւն չընուղը, ծանր բեռան մը տակ կ'ճնշուի, շնչափողերը կ'խճողուին և մարմինը չի կրնար հանգիստ ընել: Դարմանին համար բժիշկները մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍՊԻՔԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հրաշապէս կ'բուժեն, կուրծքի խլուածքը, հազն և շնչառական հիւանդութիւնները: Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը: Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍՊԻՔ կ'գործածեն այս հիւանդութեանց համար: Կ'ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց Թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղագործարաններուն մէջ: 52—41

ԻԶՄԻՐԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏԻՊԱՐ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

Սոյն հաստատութիւնն իր հնութեամբը, յաջողութեամբը, արդեամբն և նպատակայարմար աւուտ միջոցներովն արդէն չինուած է իր համբաւը: Նոր տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 30 (Ն. Տ. Բշ.) տարեթաղակ 2 օսմ. ոսկի: Սոյն հաստատութիւնն այս տարի մասնաւոր առիթ մ'ալ կ'ընծայէ մանկապարտիզպանուհի ըլլալ փափաքող օրիորդներուն, այս նպատակաւ արհեստին վերջին կատարելութեանց հմուտ նոր դաստիարակ մ'ալ կուգայ Ամերիկայէ: Միս Շարլօթ Հալսի հանրածանօթ Միս Նէլի Պարթլէթի հետ պատրաստ են Հայ Ազգին տալ կարգ մը նոր մանկապարտիզպանուհիներ: Այս առիթէն կըրնան օգտուիլ ամէն Հայ օրիորդներ որ կոչուած ունին այս գործին: Պայմանները.—պէտք է բաւականին արդէն զարգացած միտք և անգլ. լեզու ունենան, և հոս պէտք է ըլլան նոյեմ. 4ին (Ն. Տ.), և առնուազն ունենան 15 օսմ. ոսկի ի ձեռին բոլոր ծախուց համար: 10—4

ՄԵՐ ՄԵՆԱՑԱՌԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴԱՑ
ԳԵՂԵՑԻԿ ՆՈՒԷՐ

ՎԱՔՍԷՆ խնայողական կանթեղն որ առանց ջուրի կ'վառի, կ'ծախուի ամէն տեղ, և նպարավաճառատուններ: Ուշադրութիւն ըրէք մեր այս վաճառանիշին որ ամէն տուփի վրայ պէտք է գտնուի,

այսպէս յանձնարարելի խնայողական կանթեղը Ամսթերտամ Պ. ՎԷՐԲԱՍ ԷՃԶՈՆԻ գործարանէն կ'բերենք. անտրատ մեղրամոմէ են և 6, 8, 10 ժամ անընդհատ կ'վառին: Այս կանթեղին պատրոյգներն ամէնէն բարձր աստիճան տաքութեան կ'դիմանան և ամառներն իսկ չեն աւրուիր: Ջուրի պէտք չկայ զանոնք վառելու համար, ինչ որ թանկագին առաւելութիւն մ'է: Ջուրն աղտ կ'գոյացնէ, մինչդեռ այս պատրոյգները պնակի մէջ դնել բաւական է: Պայծառ լոյս մ'ունին և բնաւ չհոտիր: Անոնք որ 24 ժամ վառեն և ներփակ գործածութեան եղանակը բացատրող դեղին թուղթերը ներկայացնեն, իբր նուէր պիտի ընդունին արծաթազօծ կամ ապակեայ փոքրիկ աման մը թէ' ռուսական և թէ իզական: Կայսերական երկիրներու համար, գործարանին միակ մասնաճիւղը, Կ. Պոլիս, Զաղաւքճըլար Պուռօրու խան Թիւ 5—7 ԲԱՐԱՍԵԱ ՆՈՐՈՒԼՕ ԵՒ ԸՆԿ. 20—6

ԱՆՔԸՐ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1858 ԻՆ

Թուրքիոյ մէջ գտնուած կեանքի ապահովագրական ընկերութիւններու մէջէն հինգ և ամէնէն հին տարածուածը:

Երաշխաւորութեան գումար 168 միլիոն Ֆր.
Վճարուած հատուցման գումար 277 միլիոն Ֆր.
Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ և Յունաստանի ՍԻԿԳԻՒՍ ԱՍԼԷՆ
Պոլիս, Արսլան Հէջինեան Խան

ԱՊԱՌԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

"ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ,, Վաճառատունը, Մահմուտ-Փաշա Թ. 299 և Թարագճըլար Թ. 112, ինչպէս որ ԱՊԱՌԻԿԻ առաւելութիւններն Հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրած է չաբաթական կամ ամսական վճարումներով հագուստ գնելու համար, նմանպէս ալ ԱՊԱՌԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼՈՒ դիւրութիւնը կ'ընծայէ մի և նոյն պայմաններով, այսինքն՝

Շաբաթական կամ ամսական վճարումներով

ԹԷ' ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԵՒ ԹԷ' ԿԵԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ, ԱՌԱՆՑ ԱՒԵԼՈՐԴ ԾԱԽՔԻ, ՇԱՀՈՒ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

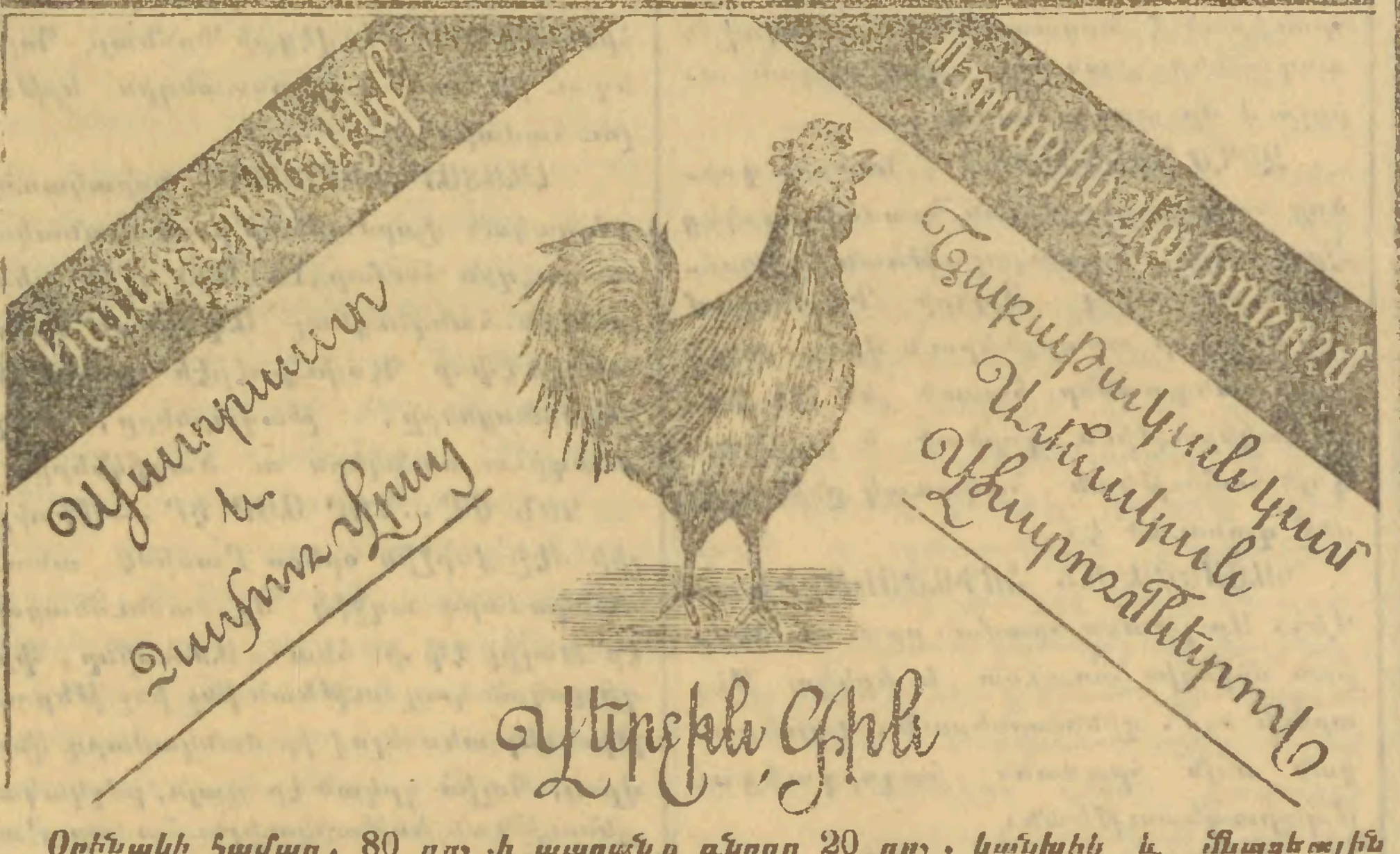
Այս նպատակաւ, «ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ» վաճառատունն համաձայնած է ապահովագրական մեծ ընկերութեանց հետ, որք հասարակութեան տրամադրութեան տակ կ'դնեն մէկ քանի ձեւով պայմանագրեր, ՀԱՒԱՍԱՐԱՊԷՍ ՇԱՀԱՒՈՐ:

Ամէն տեղեկութիւնք ձրի պիտի տրուին դիմողին, թէ' վերոյիշեալ վաճառատանց մէջ, և թէ' Թարագճըլար, Եասէմի Խանի տակ, իր հաստատած մասնաւոր գրասենեկին մէջ:

ՀՐԴԵՀԻ դէմ ապահովագրութեան պայմանք են, զոր օրինակ, մէկ տարուան համար մէկ անգամէն վճարելի 200 ղրշ. Բէյէմի համար չաբաթական 7½ ղրշ. կամ ամսական 30 ղրշ.:

ԿԵՆԱՑ ապահովագրութեան պայմանք են, զոր օրինակ, մէկ տարուան համար մէկ անգամէն վճարելի 2,000 ղրշ. Բէյէմի համար չաբաթական 50 ղրշ. կամ ամսական 200 ղրշ.:

Վաճառատուն Կարմիր Աքլոր
299, Մահմուտփաշա, Ստամպոլ, 299

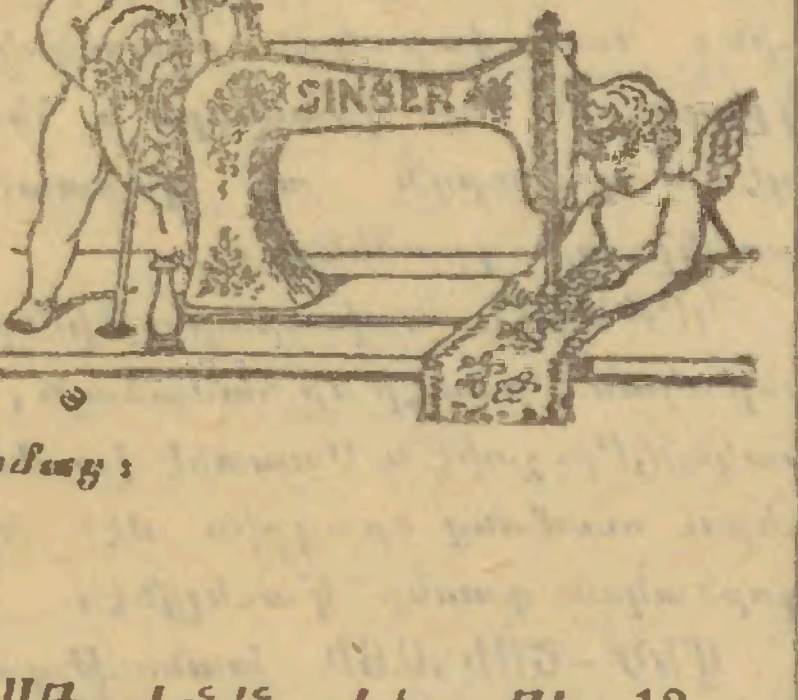

Օրինակի համար, 80 ղրշ.ի ապրանք գնողը 20 ղրշ. կանխիկ և մնացեալին համար չաբաթական 5 կամ ամսական 20 ղրշ. պիտի վճարէ: 160 ղրշ.ի գնողը 40 ղրշ. կանխիկ և չաբաթը 10 կամ ամիսը 40 ղրշ. պիտի վճարէ: Եւ այսպէս չարունակաբար, սոյն համեմատութեամբ:

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

THE SINGER MANF. C. CO — TRADE MARK

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պղպղատեայ ... ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և չքնաղ ... ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ:

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է:

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց:

Ղալաթա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եսեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.

Ստամպոլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու.

ՅՐՋԱՆԻԿ ՏԻԿԻՆ ՄԸ

Գաղղիոյ Պուրպօն գիւղէն՝ Մատամ ...րէլ՝ 28 տարեկան, 18 ամսէ ի վեր սաստիկ հիւանդութենէ մը կը տառապէր. գրեթէ ամէն օր կը դողդողար ու սկսած ... կը կրճտցնէր ժամ բով. ... ջերմ մը կը սարսափեցնէր զայն ու ծանրանալ կը պապակէր: Մեծ քանակութեամբ Սուլֆաթ տը Քինին կ'առնէր, այն աստիճան չատ, որ ստամոքսը այլեւս չէր ընդունէր զայն: Դժբաղդ կինը սովորականը դադրած էր, երեսը ...գած, փորը մեծցած ու փայծաղը (ճալագ) եսապարտուած. «Տարիէ մը ի վեր չատ տառապեցայ

Տկ. Արբէլ

— կ'ըսէ Տիկինը — խիղճէ դուրս բաներ էին, երեք ամիս ալ անկողնոյ մէջ մնացի, այնպիսի ուժասպառ էի, կերած քիչ մը կերակուրս ստամոքսիս վրայ կը պարէր պէս կը ծանրանար: Դիտողները երբեք չէին կրնար ըմբռնել, բոլորովին յուսահատ մահուան մօտեցած կը կարծէին զիս»: Այն միջոցին Տօքթ. Բէյնէօ կը յանձնարարէ խմել կինոյ, օրական 4 լիթրի գաւաթ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔ Quinium Labarraque անուն գինին առնել, որուն շնորհիւ կատարելապէս բժշկուելով, ուրախութեանս չափ չկայ: «ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔը առնելէս 8 օր վերջ» կ'ըսէ Տկ. Արբէլ — առողջութիւնս զգալի կերպով բարւոքեցաւ, տենդս (սըրմա) անյայտացաւ, ցաւերս եւ ուռեցքս աներեւոյթ եղան, քունս, ախորժակս ու մարսողականս վերստացայ, 15 օր վերջ բոլորովին առողջացած էի: Այն ժամանակէն ի վեր, որ երկու տարի եղած է, երբեք տենդ չտեսայ եւ խիստ քաջողջ եմ»:

Ամէն ճաչէ վերջ փոքրիկ գաւաթ մը ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔ գործածելով հիւանդութենէ տկարացած անձինք քիչ ատենէն կը վերստանան իրենց ոյժն ու կորովը: Այս դեղ հինցած եւ յամառ հիւանդութիւնները, անարիւնութիւնը ու տենդութիւնները, դըն (սըրմա) ապահովապէս կը բուժէ եւ անոնց վերադարձը կ'առգիլէ: Գաղղիոյ բժշկական ակադեմին տեսնելով որ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔի չնորհիւ բազմաթիւ դժուարակ հիւանդութիւններ կը բժշկուին, առանց վարանելու գնահատեց զայն — ինչ որ հազուադէպ պատիւ մ'է — եւ յանձնարարեց ամէն երկրի հիւանդներուն վրայ յանձնարար գործածել, ուրիշ կազդուրիչ դեղերէն ոչ մէկն արժանացած է այս պատւոյն: Տկարակազմեր, եւ հիւանդութեան, չարաչար աշխատութեան ու զրկման հետեւանքով տկարացած անձինք, արագ մեծցող պատանիներ ու օրիորդներ, տղարերքէ ելած կիներ, ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ եւ տենդի (սըրմա) ենթարկուողներ, անհրաժեշտ է որ գործածեն ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔը Quinium Labarraque:

ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱՊԱՐԱՔը խիստ լաւ է. ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ անոր բաղադրութեան մէջ անխարդախ Քինքինայի հիւթ կայ, ասոր համար խիստ ազդեցիկ է: Կը ծախուի կէս շիշը 3 եւ մէկ շիշը 6 Ֆրանք, մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԼՕԳՈՒՄ ՇԱՔԱՐԻ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս Էսկի Զաբթիէ Յոկուշ Թիւ 57

Ֆըսթըգլը, Ֆինտըգլը, պատէմլի, սագըզլը, շաքար և ամէն տեսակ լօքումներ ու չաքարեղէններ կ'ծախուին յիշեալ վաճառատան մէջ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Ն° 23, 25, Յոկուշ Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (13)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ԶՕՀԵՐԸ

ԱՆՕԹԻՏ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԼԱԶԱՐԻՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Դ.

Նախկին պանքէռ Ժիւլ Լըռուի աղջիկը ձին իր վիճակին թողած էր, և ուշիմ կենդանին, զգալով թէ սանձն իր կարճ վզին վրայ ձգուած էր, առիթէն օգտուած կ'քալէր, ծուլաբար քալելով և ուտելով մացառաց տերեւներն ու թարմ խոտերը, զորս կրցածին չափ կ'ծամէր, կանաչ փրփուրով մը ծածկելով անոզոք սանձը, որ թոյլ չէր տար իրեն ուզածին պէս կուլ տալու այս հիւթեղ սընունդները: Լազարին իր մտախոհութենէն սթափեցաւ ձիերու աղմուկէ մը: Նայեցաւ և ամէնէն առաջ բան մը չտեսաւ: Քսան քայլ անդին անկիւն մը կ'ձեւանար և թանձր թաւուտներն ակնարկը կ'կեցնէին: Համոզուած ըլլալով թէ ձիաւորներու հետ դէմ առ դէմ պիտի գար և ուզելով, իբր Եւայի ճշմարիտ աղջիկ, ինքզինք ցոյց տալ ըստ պատշաճի, ձին մտրակեց: Ճամբուն անկիւնն հասնելու պահուն, դէմ առ դէմ եկաւ անվեհերի կերպով ազնուական ծէնթըլմէնի մը հետ, որ խոչոր թուխ կարմրագոյն ձիու մը վրայ հեծած էր: Այս ծէնթըլմէնն երիտասարդ չէր: Ճերմակ մազերը, պեխերն ու կիսամօրուսներն ապացոյց էին ասոր: Բայց բարձր և նուրբ հասակը ծռած չէր, և ազնուապետական դիմագծեր ունեցող դէմքը տարօրինակ թարմութիւն մը պահած էր: Մէկ խօսքով, տակաւին կրնար չատ գեղեցիկ համարուիլ: Հագած էր ճերմակ թրիքոյէ տաբատ մը, բարձր կօշիկներ, սեւ թաւիշէ թիկնոց մը, մոխրագոյն գլխարկ մը և ձեռնոցներ: Վարդի կոկոն մը անցուած էր թիկնոցին վրայ: Լազարին ձիէ կ'հասկնար: 400 ոսկի գնահատեց այն ձին որուն վրայ նստած էր ազնուական անձնաւորութիւնը: 40 քայլ ետեւէն կուգար վայելուչ հագուած սպասեակ մը, որուն ձին վար չէր մնար տիրոջը ձիէն: Աղջիկը տեսնելով, ծէնթըլմէնը գլխարկն հանեց, և ճիշտ անոր դէմ եկած պահուն խոնարհեցաւ մինչեւ իր ձիուն կլոր վզին դպչելու աստիճան: Լազարին բարեւը փոխանակեց այն չնորհալի համարձակութեամբ որուն վարժուած էր Պոլսոնի անտառին մէջ, և իր ճամբան չարունակեց ականջ դնելով: Իր կնոջական բնազդումը կ'ազդարարէր իրեն թէ անծանօթ չրջագայողը պիտի կենար և իր ետեւէն պիտի նայէր: Այս բնազդը չէր խաբեր զինք: Ասոր անմիջական ապացոյցը տեսաւ, վասն զի ձիերուն ոտքի ձայնն յանկարծ դադրեցաւ: Մնաց որ, այս պարագային բան մը չէր հետեւցներ: Փորձով գիտէր թէ իր ճամբուն վրայ մարդիկ, գրեթէ միշտ, կ'կենային աւելի լաւ տեսնելու համար զինք և աւելի երկար ատեն աքանչանալու համար իրեն վրայ: Վէրդ—Փէօյլ դառնալուն, բան մը չըսաւ այս հանդիպումին առթիւ և թերեւս ալ չխորհեցաւ իսկ անոր վրայ: Կարելի է, եթէ ոչ հաւանական: Սակայն հետեւեալ օր, միեւնոյն ժամուն, սրարշաւ վազցուց ձին դէպ անտառն և առջի օրուան ծառուղին մտաւ: Ճերմակ պեխերով ձիաւորն հոն էր արդէն, և աչքերը, երբ հեռուէն տեսան ձիաւորուհին, բոլորովին երիտասարդական փայլով մը վառեցան իրենց թարթիչներուն տակ: Առջի օրուան պէս բարեւեց, և Լազարին քովէն անցնելէ ետքը նորէն կեցաւ: Այս լուռ տեսարանն հետեւեալ օրն ալ կրկնուեցաւ, բայց—պէսպիսութիւն մը որ կարեւորութենէ զուրկ չէր—, աղջիկը, երբ Վէրդ—Փէօյլ դարձաւ, նըշմարեց որ անծանօթն իր ետեւէն կուգար, չատ հեռուէն, զգուշութեամբ, յարգանքով, բայց իրողութիւնն ինքնին ո'չ նուազ նշանակալից կ'ըլլար: Ծէնթըլմէնը կ'ուզէր չլացուցիչ ամառնոցին անունն ու բնակարանը գիտնալ: Երբ Լազարին Վէրդ—Փէօյլի պզտիկ դարպասին վանդակորմէն ներս մըտաւ, անծանօթն հեռացաւ գնաց:—

Ե'ս ալ պիտի գիտնամ, մտածեց Լազարին: Թերեւս ապագայի մը մեկնակէտը կայ այս գործին մէջ: Շատ հաւանական չէ, գիտե'մ, բայց յաճախ ըսած եմ Ռընէին թէ ամէն բան կարելի է, նոյն իսկ անկարելին: Կ'ողը կ'տեսնենք:

Ե.

Հետեւեալ օրը, Լազարին չատ զարմացաւ, և չիտակն ըսելով, տարօրինապէս չփոթեցաւ, ամայի գտնելով հովանաւոր ծառուղին, ուր երեք օր իրարու վրայ տեղի ունեցած էին հանդիպումներ: Իր կողմէ կանխամտածութեամբ եղած այս հանդիպումներ թերեւս ճերմակ մազերով ծէնթըլմէնին համար դիպուածի արդիւնք էին լոկ: Թերեւս ալ, ծէնթըլմէնը, առջի օրուընէ ի վեր գիտնալով թէ հրապուրիչ հեծելուհին գործն աւրուած պանքէռի մը՝ Ժիւլ Լըռուի աղջիկն է, այսուհետեւ անպատեհ համարած էր ճամբուն վրայ անոր հանդիպիլ: Ամէն տեսակ ենթադրութիւն կրնար ըլլալ, և Լազարին չարք մը հարցումներ կ'ընէր առանց կարենալու պատասխանել, երբ յանկարծ իր բոնին, զոր իր կամքին ձգած էր, գլուխը վերցուց և ականջը տնկեց: Ամազոնն իր ուշադրութիւնը լարեց: Որսի չուներու հաչիւններն ու փողին սուր ձայները կ'լսուէին քիչ հեռուէն, լայն ուղիի մը մէջ որ հիւսիսային կողմէ անտառն հարաւէն կ'բաժնէր և 500 քայլ հեռուէն բաց ճամբան կ'ըլլէր:—Անտառին մէջ կ'որսան: Ան ըլլալու է, ըսաւ Լազարին ինքնիրեն:

Բօնին քչեց, ուղին մտաւ և նոր կտրուած ծառերով գոցուած պզտիկ բացատանի մը եզերքը կեցաւ: Իրեն մօտ, ծերունի փայտահատ մը կ'սուլէր խուրձ կապելով: Որսը տակաւին չէր տեսնուեր, բայց չուներու ձայնն ու փողին հնչիւններն արագ արագ կ'մօտենային: Որսի կենդանին երեւցաւ խոչոր: Այծեամ մ'էր որ զարհուրելի արագութեամբ կ'վազէր: Ետեւէն կուգային որսի չուները, 12 կամ 14 հատ, իրարու այնքան մօտ որ կարելի էր վերարկուով մը ծածկել զանոնք: Ձիաւոր յառաջընթաց սպասաւոր մը, փողը չիթէհնքներուն վրայ, անոնց կ'հետեւէր մօտէն: Վերջապէս, 100 քայլ անդիէն, կայծակի պէս կուգային երկու ձիաւորներ, որոց մին ճերմակ մազեր ունեցող ծէնթըլմէնն էր: Միւսը, զոր Լազարին ճանչցաւ իր առջեւէն սրարշաւ անցած ատեն, Իշխան Կոտֆրուա տը Բառզել Վիլմանն էր: Իշխանն ալ ճանչցաւ Լազարինը, զարմանքի չարժում մ'ըրաւ և քանի մը խօսք ըսաւ ընկերոջը, բայց չկեցաւ, վազքը չմեղմացուց, և երկու մարդիկը, Լազարինը բարեւելէ ետք, հեռացան արագ արագ: Ժիւլ Լըռուի անդրանիկ աղջիկը տեսաւ որ փայտահատն յարգանօք հանեց գլխարկն ու ամենախոնարհ գլուխ մ'առաւ:—Այս բարի մարդուկէն պիտի հասկնամ ինչ որ կ'ուզեմ գիտնալ, մտածեց:

Եւ երբ ձիաւորներն հողմայլոյ պէս անյայտացան, մօտեցաւ անոր և հարցուց.—Այս երկու որսորդները կը ճանչնա՞ք, բարեկա՛մ:

=Այսինքն թէ մէկ հատը կ'ճանչնամ, գեղանի Օրիո՛րդ, պատասխանեց փայտահատը:

—Ո՞րը:

=Ա՛ն որուն չնորհիւ խեղճ ապրուստ մը կ'չահիմ, որովհետեւ Յունուարի առջի օրէն մինչեւ Սուրբ Սիլվեստր անոր հաշուոյն կ'աշխատիմ և ահիկա՝ 20 տարիէ ի վեր: Ա՛ն, այո՛: Անտառն ուր կ'գտնուինք, անորն է: Ասանկ ուրիչ չատ անտառներ ունի: Իր անտառները մինչեւ Օրլէանի միւս կողմը կ'երկարին:

—Անունը չի հասկցուիր ձեր այդ բառերէն:

=Ըսել է դուք այս տեղացի չէք, գեղանի Օրիո՛րդ:

—Իրաւ անանկ: Այս տեղացի չեմ:

=Է՛ ուրեմն, Դուք տը Ռուսայի մարքիզն է, հին ազնուական մը, որ չատ անոյշ կ'վարուի աղքատներուն հետ և չատ վեհանձն է: Մինչեւ իսկ կ'արգիլէ իր հոգաբարձուներուն չատ բարակը փնտռել:

—Հոս մօտե՞րը կ'բնակի:

—Դուք տը Ռուսայի մէջ, ասկէ երեք փարսախ հեռու: Դղեակն աննման է, հաւատացէ՛ք: Շատ հեռուներէն կուգան կ'այցելեն հետաքրքրութեան համար: Այս երկրին մէջ Կօրտի դղեակը միայն կայ նոյնչափ պերճ, ինչպէս կ'ըսեն, բայց ես երբեք տեսած չեմ Կօրտի դղեակը:

—Մարքիզն ամուսնացած է անշուշտ:

=Ա՛հ, ո՛չ, ամուսնացած չէ, և ասիկա չատ ցաւալի է, որովհետեւ տղաքներն ալ թերեւս իրենց հօրն նմանէին: Միւսիւ Մարքիզն աղապ է, ծերունի աղապ մը, վասն զի երկուքս ալ մէկ տարիք ենք: Ես 65 տարու եմ: Ան ալ անանկ, թէեւ ինձմէ 20 տարու պզտիկ կ'երեւայ: Ասոր պատճառը թերեւս ան է որ կին չունի, մինչ ես ունիմ: Թերեւս, ըսաւ փայտահատը խնդալով, Մարքիզն աւելի յարմար տեսած է ուրիշներուն սեփականութիւնովը գոհ ըլլալ. վասն զի, գեղանի Օրիո՛րդս, անշուշտ կըրնաք խորհիլ թէ Միւսիւ Մարքիզին պէս մէկն հաճոյք կ'զգայ կիներէն, եւ թերեւս կիներն ալ՝ անկէ: Չեմ զարմանար, վասն զի կաղնիի մը պէս ուղղաբերձ է, ուժեղ է, և երբեք հիւանդ եղած չէ: Իր ձին 4 մեղրնոց փոսերէն կ'ցատկեցնէ: Երիտասարդներ կ'ճանչնամ որ չեն համարձակիր անոր հետ մրցիլ:

—Ընդունեցէք սըւիկա, բարեկա՛մ, և կենացս խմեցէք, ըսաւ Լազարին տասկ դնելով բարեմիտ մարդուն ձեռքը:

=Շնորհակալ եմ, գեղանի Օրիո՛րդս, ատիկա չի մերժուիր: Օդը տաք է և մարդ կ'ծարաւի խուրձ կապելով:

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ